

DIDŽIŲJŲ ĮVYKIŲ PAVĖSŲ

ALABAMA IR VIETNAMAS APTEMDE KITŲ ĮVYKIŲ RAIDĄ, KURI NETRUKUS GALI PRIMINTI IR KITUS GEOGRAFINIUS VARDUS. — HARRIMANO VIZITAS ĮIZRAELYJE. — WILSONO VIEŠNAGĖ VOKIETIJOJE. — TYLA PRIEŠ AUDRĄ ARTIMUOSIUOSE RYTUOSE. — STAIGUS VOKIEČIŲ-BRITŲ SUSIBICIULAVIMAS.

Vytautas Meškauskas

Tuo tarpu kai pirmieji laikraščiai puslapiu paskutinėmis dienomis linksniavo Alabamos ir Vietnamo vardus bei naują sovietų laimėjimą erdvės užkariavime, gyvenimas nebuvo sustojęs ir likusiam pasaulyje. Labai galimas dalykas, kad netrukus vėl bus plačiai kalbama apie Artimuosius Rytus, Kiprą, kur atrodo, prosovietiškas elementas tyliai, bet labai atkakliai vis užima naujas pozicijas, Izraelį ir arabų valstybes.

Vakary Vokietijos - Egipto ir kitų arabų valstybių konfliktas dėl vokiečių visokeriopos paramos Izraeliui faktinai yra tik įžanga į galimą naują Artimųjų Rytų dramos ar greičiau tragedijos aktą. Reikia atsiminti, kad Izraelis yra sumanęs dalį Jordano upės vandens, kuris subėgęs į Negyvają jūrą be naudos išgaruoja, požeminiu 200 ilgio kanalu nuvesti į Negevo dykumą, ją paverčiant žemės ūkui tinkama dirva. Šis projektas praktiškai jau baigiamas įvykdyti. Sirija iš savo pusės pradėjo kitą kanalą, kuris turėtų nukreipti Jordano intakų Bania ir Hasbani vandenį į savo dykumas ir tokiu būdu Izraelis bus visai

bereikalo statęs savo kanalą -- Jordane bus per mažai vandens, kad kas nors liktų Negevo dykumai.

Izraelis todėl grąso giebtis karinių žygių prieš Siriją ir tuo pačiu prieš kitas kaimynines arabų valstybes, jei Sirijos sumanymas bus įvykdytas. Štai kodėl Izraeliui buvo taip reikalingi vokiečių ginklai. Įsidėmėtina, kad Izraelio nenaudai kalba ne tik gyventojų skaičius - 2,5 milijonai prieš 35 milijonus gyventojų arabų valstybėse, bet ir ginklų kiekis. Vien Egiptas iš sovietų gavo apie 1,000 tankų, daugiausia jau pasenusio T 34 modelio, ir 390 naikintuvų, jų tarpe ir modernių Mig 21. Izraelio kaimynas iš šiaurės -- Sirija gavo 500 tankų iš Čekoslovakijos, dauguma jų kiek modernizuoti buvę Wehrmachto tankai ir 180 sovietinių naikintuvų. Izraelio pajėgos šiuo metu ginklais yra tris kartus mažesnės, tačiau Izraelio ginklai yra moderniškesni ir kariai geriau paruošti. Izraelio generalinis štabas laikosi pažiūros, kad jei ginčą dėl Jordano upės vandens reikia spręsti ginklu, tai reikia padaryti galimai greičiau, nes ginklų santykis, sovietams

pažadėjus naujus tiekimus Egiptui ir Sirijai, kinta Izraelio nenaudai, ypač po to, kai vokiečiai sustabdė savo ginklų tiekimus.

Vokiečiams atsisakius tiekti ginklus, kurie faktinai jau išimami iš jų pačių apginklavimo, kaip amerikiečių M-48 tankus, Izraelis skubiai paprašė ginklų iš JAV. Tokiai būklei susidarius prezidentas Johnsonas į Izraelį pasiuntė savo ambasadorių ypatingiems reikalams Averell Harrimaną, kurio vardas yra susijęs su parama Stalinui ir nelaimingu Laoso padalinimu bei "neutralizavimu". Harrimaną lydėjo Robert Komer, arabų klausimų žinovas Baltųjų Rūmų Štabe ir Earl Russel, Valstybės Departamento, Izraelio reikalų ekspertas.

Izraelio ministeris pirmininkas Levi Eschkol nupiešė Harrimanui sunkią savo valstybės padėtį ir patetiškai pabrėžė: "Izraeliui yra taip reikalingas Jordano vanduo, kaip kraujas gyvybei".

Harrimanas tačiau nebuvo sujaudintas. Pagal jį, JAV interesai reikalauja nepadėti arabų vienybei ir išlaikyti pro-vakarietiškas Saudi Arabijos, Jordanijos ir Libanono nepriklausomybes. Izraelio karo veiksmai galį suvienyti arabų valstybes Egipto vadovybėje, todėl JAV galinčios tiekti ginklų Izraeliui tik ta sąlyga, kad nebus pradėtas joks kaimynių puolimas be Washingtono leidimo. Su ta sąlyga Izraelio vadai nesutiko. Harrimanas du kartus atidėjo savo išvažiavimą, bet susitarti taip ir nepavyko. Pagaliau Harrimanas išskrido palikęs savo abu ekspertus, tačiau užsigavę žydai atsisakė su jais išeiti.

Ta proga primintina, kad 1956 m. Izraeliui su D. Britanija ir Prancūzija ruošiantis užpulti Egiptą, JAV Valstybės Departamento žinovo apie tą ruošą ir Londone, Paryžiuje bei Tel Avive buvo susidariusi įspūdis, kad JAV tam preventyvinam žygiui nespėdavo. Jų didžiausiam nusteblimui Eisenhoweris ir Dulles apsisprendė pasipriešinti. Pirmą kartą susidarė bendras JAV - Sovietų frontas. Jei tas preventyvinis žygis būtų pasisekęs šiandien visa šiaurinė Afrika greičiausiai atrodytų kitaip.

Dar vienas vizitas buvo aptemdytas kitų aktualijų. Tai naujo britų premjero Haroldo Wilsono kelionė Vokietijoje. Kaip žinia, vokiečių - britų santykiai po antrojo pasaulinio karo niekada nebuvo taip nuoširdūs kaip su amerikiečiais ir prancūzais. Tačiau kalbos apie Washingtono - Bonnos ar Paryžiaus - Bonnos sąsijas britams niekada nebuvo malonios, nes tokios galimybės juos nustumdavo į tikrai antraeilį, jei ne trečiaeilį valstybių tarpą. Šiuo metu, kai kancleris Erhardas turėjo pergyventi eilę nusivylimų savo santykiuose ir su Washing-

(Nukelta 1 2 psl.)

Kas nauja Pasaulyje

● SENATORIUS JAMES O. EASTLAND įspėja, cituodamas įrodymus, kad civilinių teisių (integracijos) skurdiuose yra įsivėlę komunistai.

Kovo 18 d. Senate pasakytoje kalboje jis pabrėžė, kad "Fidel Castro režimas, tiek tiesioginiai iš Kubos, tiek per savo propagandos ir špionažo mašineriją šioje šalyje, remia t.v. "laisvės" programą, kurioje reiškiasi "civ. teisių" užmačios, siekiančios rasinių neramumų".

Senatorius ta proga išvardino virš tuzino tokių integracijos dalyvių pavardžių, kurie turi ryšių su komunistinėmis organizacijomis. Tai vien tik Mississippi valstijoje.

"Jau prieš 4 metus Castro agentai platino lapelius, ypatingai pietinių valstybių negrų vadų sluoksniuose, kviečiant negrus veikti "emancipacijos" įgyvendinimo kryptim Amerikoje", kalbėjo senatorius Eastland. Jis tvirtina, kad demonstracijų metu pasirodžiusi technika atitinka komunistinių organizatorių "suklūpimui".

Pagrindinis tikslas visų demonstracijų esąs civilinių teisių programą panaudoti rasiniams konfliktams plėsti iki komunistų siekiamos t.v. "tautinės revoliucijos".

● JAV NUSTOJO VILTIES pagerinti dolerio būklę išieškant senas skolas iš kitų valstybių. O jos Amerikai skolingos 37 bil. dolerių! Iš tos sumos 20,4 bil. dol. jau beviltingos skolos, siūlomos nurašyti. Jos siekia I Pas. karą.

II Pas. karo skolos, siekiančios 16,6 bil. dol., didesne dalimi yra sugrąžintos.

Be abejo, į tuos 37 bil. dol. įeina ir nuošimčiai.

Iš I Pas. karo skolinkų tik viena Suomija laikėsi duotų pažadėjimų.

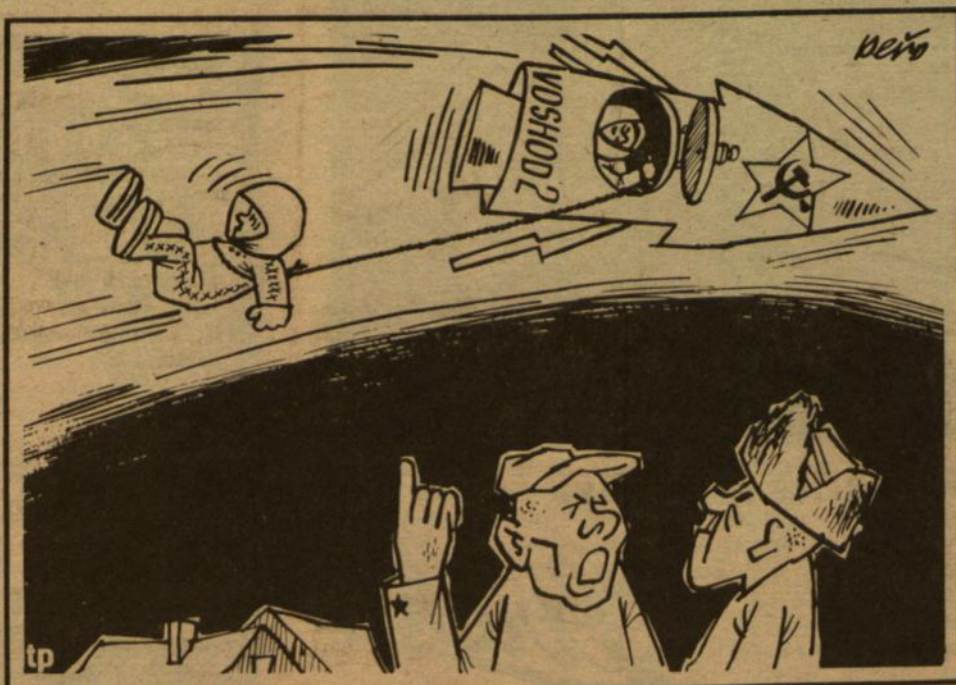
Daugiausia skolas turi D. Britanija (13,3 bil. dol.) Po jos seka Italija, Indija, Sov. S-ga, Brazilija, Belgija, Japonija ir kt.

● KALBEDAMAS APIE GEN. DE GAULLE siūlymus Amerikai pasitraukti iš Vietnamo, Valst. Departamento sekretorius George W. Ball pareiškė, kad tie ir panašūs siūlymai negali baigtis tik gerais patarimais. Patarėjai privalo būti pasiruošę remti savo pasiūlymus ir savais ištekliais.

Tie, kurie siūlo Amerikai pasitraukti, neįsigilina į visą problemą, sako Ball. Jie niekad nėra aiškiai pasakę, kur kartą pradėjus atsitraukimą, jis pasibaigs, be didesnių nuostolių laisvės... Jie, esą, nesupranta, kad tai, ką amerikiečiai daro Vietname, turi nepaprastai didelę ir gilią reikšmę žmonėms, kurie kituose prieštikiuose gyvena susirūpinę savo likimu.

● POLITINIŲ UŽKULISIŲ ŽINOVAI tvirtina, kad jeigu kada Kennedžiai siektų prezidento posto, Edvardas Kennedy turės daugiau galimybių už brolių Robertą.

● RASINEI PROBLEMAI iškilus į pirmąją vietą, spėjama, kad visa, kas šiuo metu vyksta, yra tik pradžia. Negrų vadovybė nesiliauja nustačius vis naujus kovos tikslus. Pagrindiniai tos kovos centrai būsia ne tiek piet, valstijose, kiek didesniuose šiaur. valstijų pramonės centruose.

Pirmasis rusas: -- Žiūrėk, jo net erdvė nepaleidžia!...

Pirmieji pavasario pumpurai, bet dar ne visur pasirodė...

R. Kisieliaus nuotrauka

VOKIEČIAI GARBINA PRINCESES IR SKAITO GELTONĄ SPAUDĄ

Vytautas Alseika

Amerikoje veikia Gallupo institutas, o vokiečiai turi keletą tokių apklausinėjimo įstaigų ir pati žymiausia jų tarpe -- Allenbacho Demoskopijos Institutas. Praėjusiais metais jis išleido nepaprastai įdomią knygą "Jahrbuch der oeffentlichen Meinung, 1958-1964". (Viešosios nuomonės metraštis). Tai stora, 642 psl. knyga. Čia sistematingai apimti paskutinių 6 metų apklausinėjimo duomenys.

Vieno apklausinėjimo metu buvo parodytos žinomųjų moterų nuotraukos. Iš apklaustųjų keturi penktadaliai tuoj atpažino pačią populiariausią asmenybę. Vokietijoje -- princesę ir, pastaruoju metu, pretendente į filmo žvaigždę -- Sorayą. Toliau sekė britų princesė Margarita, šacho žmona Darah Diba, dainininkė Maria Callas, aktorė Brigitte Bardot ir Monaco princesė Gracia Patricia. O kuri jų esanti simpatiš-

kiausia? Čia jau skirtingos nuomonės: prieškalyje atsisdūrė Gracia Patricia ir belgų karalienė Fabiola ir žymiai toliau Soraya ir vokiečių lengvojo žanro aktorė Heidi Brühl. Čia tenka pastebėti, kad gyventojai buvo apklausinėjami daugiau iš nepolitinių srities; nuotraukų tarpe nebuvo nei karalienės Elžbietos, nei vokiečiųose itin populiarios Jacqueline Kennedy. Tai būdingas pavyzdys, liudijąs eilinio vokiečio ar ypač vokiečių pomėgius. Sorayos ir kitų princesių garbinimas vargiai išaiškintinas -- nėra savaitės, kad bent keliolika savaitraščių ar iliustruotų žurnalių neskelbtų vis naujų sensacijų apie Sorayos, Fabiolos ar Margaritos gyvenimą, jų meilės nuotykius ar ateities pranašystes. Kiek kitoks vaizdas su vyru -- nepolitinių atvaizdais. Pasirodo, ir čia neapsteigama bekilmingųjų. Taisgi, į pirmąją vietą iškopė prof. Albert Schweizer, toliau seka belgų karalius Bauduinas, persų šachas, filmų aktorius Curt Jurgens ir princas Rainier. Iš jų labiausia simpatišku laikomas Schweizer.

Filmų srityje publikos skonis vargiai žiūrėtinas, nes į patikusių filmų sąrašą pakliuvo ir vokiečių "Tiltas", "Die Buddenbrooks", "Faustas", amerikiečių "Ben Hur", "Pusryčiai Tiffany", italų "Saldusis gyvenimas", švedų "Laukinės braškės" ir visa eilė kitų.

Populiariausias rašytojas E. Hemingway ir po jo seka vokiečių Ganhofer. Kiek atsilikę seka rašytojai: Schiller, Pearl S. Buck, John Knittel ir E. Wallace, žymiai toliau Storm, Th. Mann, Loens, Karl May ir Heinrich Boell, dar žemiau Tolstojus, Hauptmannas ir Stefan Zweig. Dešimtoji apklaustųjų dalis prisipažino bent skaityti Kafką, tačiau nesutinka jį priskirti į mėgiamųjų rašytojų tarpą.

Iš kompozitorių pačiu populiariausiu išliko Johann Strauss, toliau seka Mozart, Lehar, Beethoven, Verdi, Wagner, Schubert, Bach, Paul Lincke, Čaikovskis.

Nors atrodo keista, tačiau vokiečiai mažai linkę domėtis istorija ar istorinėmis asmenybėmis. Tik ketvirtadalis apklaustųjų kiek nusivokia, kada yra gyvenęs Karolis Didysis. Pusė nusimano, kad Liuteris yra veikęs prieš 30 metų karą. Devyni dešimtadaliai vis dėlto žino, kad pirmasis pasaulinis karas buvo pasibaigęs 1918 metais. Iš kitos pusės vėl keista, kad tik septyni dešimtadaliai pasaulio žemėlapyje pajėgia surasti Vokietijos vietą.

Tik trečdalis apklaustųjų vokiečių maždaug nusivokia, apie ką rašoma Goethes "Fauste", dar menkesnės žinios apie Šilerio "Klaustą ir meilę", "Don Carlos" ar apie "Hamletą". Kiek daugiau nusivokia vokiečių abiturientai, pvz. apie "Hamletą" gali plačiau papasakoti keturi penktadaliai abiturientų.

Iš kitų sričių įdomesni atsakymai apie vedybas. Dauguma apklaustųjų atsakė, kad jų vedybos laimingos. Jei vedusiųjų tarpe būna nesutarimų, tai jie daugiausia liečia nuomonų skirtumus dėl pinigų, ar vaikų.

O skyrybų priežastys seka tokia eile: neištikimybė, antros pusės egoizmas ir grubumas.

Informacija -- čia lengvai įžūrima radio ir televizijos įtaka.

Apie astronautą Glenno skridimą gyventojai pirmiausia patyrė iš radio. Toliau seka informacija iš spaudos ir tuoj po jos -- televizija. Apie kai kurias gamtos nelaimes gyventojai sužinojo pirmiausia per radiją ir televiziją. Hamburge leidžiamas "Bild Zeitung" šiuo metu pats populiariausias, nes jį kasdien skaito net vienuolika milijonų vokiečių.

(Nukelta 1 2 psl.)

RYTŲ FRONTE

(27)

Iš pulko liko tik 35 kariai...

Sovietų divizijų, prasiveržusių pro vokiečių gynybos linijas, padėtis nebuvo irgi geresnė. Žiemas šaltai ir sovietams nepadėjo kovoti. Kai sausio 22 d. Modelis pradėjo ofensyvą, stengdamasis atkirsti sovietus prie Rževo, buvo 45 C laipsnių žemiau nulio. Divizijų vadai praše Modelio atidėti ofensyvą, kada bus šilčiau.

-- Kodėl, mano ponai? Ar rytų ir poryt bus šilčiau? Rusams irgi reikės šaltį kariauti...

IX-ji vokiečių armija buvo beveik apsupta, bet Modelis sugėbė ją išgelbėti iš beviltiškos padėties, pereidamas į puolimus. Ten kur sovietai pralaužė vokiečių frontą, dabar Modelis atsigriebė, sunaikindami visus sovietų priešlėktuvinius pabuklus ir prieštankinę artileriją. Abi vokiečių grupės vėl susijungė.

Išmūšė valanda antrai operacijos daliai vykdyti ir Modelis nenorėjo gaišti nė minutės. Jis sustiprino savo pozicijas tarp Sičevkos ir Volgos, nes sovietai, pasijutę "maišė", bandė prasiplaužti. Sudarymas užtvaros buvo Modelio svarbiausia užduotis ir ją įvykdyti jis pasirinko tinkamiausią žmogų -- SS divizijos Das Reich "Der Fuehrer" pulko vadą pulk. Otto Kummą, kuris užėmė poziciją prie Volgos toje vietoje, kur XXIX-ji sovietų armija bandė persikelti per užšalusią upę.

Modelio įsakymas buvo trumpas: "Laikytis vietoje, nežitrint kokios būtų aplinkybės". Ir Kumm trumpai atsakė atiduodamas pagarbą:

-- Bus išpildyta, generole.

Bet ar jis galės išsilaikyti su vienu savo pulku?

Sausio 28 d. Modelis pradėjo šiaurėje ofensyvą su visomis turimomis savo žinioje dalimis

prie Ozuga-Sičevkos. Rusai beviltiškai kovėsi ir kautynės buvo aršios. Pats Modelis praleisdavo valandą nagrinėdamas žemėlapius ir dešimt valandų su kareiviais. Visur, kur tik jis pasirodydavo, lyg dinamo motoras, kareiviams prikraudavo naujos energijos. Temperatūra krito iki 52 C laipsnių žemiau nulio. Tai buvo pati baisiausia žiema. Nežitrint tų visų sunkumų sovietai buvo atstumti nuo Ržev-Olenino linijos, persekdojami ir naikinami. Sovietų vadai paaukojo ištisus batalionus betiksliais kontrapuolimams. Tuo laiku pulk. Kumm pulkas su minų pagalba prie Volgos išsikėlė apkasus ir įsitvirtino. Bet tai buvo silpna gynybos linija ir Kummą neturėjo rezervų. Gi rusai puolė be perstojo su vis naujais daliniais. Jie norėjo prasiplaužti ir susijungti su apsuptomis grupėmis. Nuo šių pozicijų išlaikymo priklausė Rževo mūšio rezultatai.

Sausio 28 d. Modelis lankėsi pas Kummą, kai vokiečių patulius atgabeno štaban sovietų kareivį. Jis buvo radiotelegrafistas iš XXXIX-tos armijos štabo. Tai buvo svarbus asmuo, nes galėjo būti informuotas geriau, negu dalinių vadai.

Rusas pasirodė plepus. Jis pasakėjo, kad ruošiamasi rytoj didelei ofensyvai, patvirtindamas, kad tam jau pasiruošusios daug pėstininkų ir šarvuočių brigadų. Sovietai norėjo bet kokia kaina susijungti su apsuptomis dalimis.

Modelis buvo susirūpinęs situacija ir apleisdamas Kummą štabą trumpai pasakė:

-- Aš jums pasitikiu, pulkininke.

Paskui juokdamasis pridėjo: -- Gal Ivanas norėjo pasityčioti iš mūsų?

Bet rusas belaisvis nemelavo. Didžioji ofensyva tikrai prasidėjo. Dieną ir naktį be perstojo sovietai puolė, o vokiečiai su silpnomis jėgomis turėjo laikytis. Bet sovietai padarė eilę taktinių klaidų. Jie nemetė mūšin iš karto visų savo jėgų, bet batalioną po bataliono, pulką po pulko, brigadą po brigados. Prie

vienintėlės 10-tos kuopos prieš-tankinės patrankos penkių valandų laikotarpį tris kartus turėjo pasikeisti aptarnautojai, bet ji sunaikino 24 sovietų tankus. Šeštąją dieną sovietai mūšin metė 30 lengvųjų tankų prieš 10-tąją kuopą ir užėmė 50 metrų vokiečių pozicijose. Paskui staiga sustojo ir apšaudė vokiečių apkasus įvairaus dydžio sviediniais, o po trisdešimt minučių tankai apsiskuto ir dingo miške. Lygumoje įsiviešpatavo tyla ir šaltis. Nei vieno žmogaus neliko iš 10-tos kuopos. Tokiu būdu buvo padarytas plyšys į vokiečių pozicijas. 6-tas korpus į tą vietą tuoj metė užpildyti ką turėjo, automobilių vairuotojus, virėjus, batiusius, raštininkus, viso 120 vyrų, neprityrusių kovotojų, kurie įsitaisė 10-tos kuopos pozicijose. Po naujo bombardavimo, rusai rėdami "ura" puolė pozicijas. Neprityrusių vokiečių karių nervai neišlaikė ir pradėjo bėgti. Sovietai juos šaudė, kaip kiškius.

Naktį sovietai priartėjo prie Kummą štabo Klepenine iki 50 metrų. Buvo sumobilizuotos visos jėgos, nuo štabo karininkų iki virėjo, kurie įsikasė stengėsi laikytis. Sovietai sustojo 15 metrų nuo štabo...

Nežitrint didelių nuostolių, vokiečiai prie Volgos vis laikėsi, tuo tarpu prie Rževo, Modelis, pakeltas į armijos generolus, stengėsi sunaikinti apsuptuosius sovietų dalinius. Mūšiai jau buvo prie galo ir didžioji dalis XXIX ir XXXIX sovietų armijų buvo sunaikintos. Jis paėmė 5000 rusų belaisvių ir 27,000 paliko gulėti mūšio lauke. Šešios prieš pėstininkų divizijos buvo visai sunaikintos, keturios kitos suiro ir penkios šarvuočių brigados pasitraukė su dideliais nuostoliais.

Vokiečių nuostoliai irgi buvo dideli.

Kada pulk. Kumm po mūšio vasario 18 d. prisistatė į Modelio štabą, Modelis jam pasakė:

-- Kumm, aš žinau, jūs turėjote didelius nuostolius, bet aš negalėjau kitaip. Kiek jums liko pulke žmonių?

Vaiždai iš žiemos kautynių Rytų fronte. Viršuje dešinėje armijos gen. Hoth (automobilyje) tariaisi su gen. Raus. Viduryje rusų civiliai dirba prie prieštankinių užtvarų statymo Maskvos priemiestyje. Apačioje vokiečių tankai ir pėstininkai žygyje.

Kumm parodė ranką į langą: -- Mano generole, pulkas kieme išrinktuos.

Modelis pažitūrėjo pro langą. Kieme stovėjo išsirikiavę 35 vyrai...

Centrinei armijų grupei pavojus būti apsuptai iš šiaurės buvo pašalintas. Negeriau sekėsi sovietams ir pietiniame sparne. Centrinų armijų grupė pasiliko nesunaikinta ir sovietams nepasisekė žiemos ofensyva. Rytų frontas liko nepralaužtas.

Ir tai įvyko dėl dviejų priežasčių. Sovietų kariuomenės vadovybė buvo apžiojusi didelį kšnį, kuriam nebuvo pasiruošusi suvirškinti. Pagaliau, vokiečiai parodė sugebėjimus, kurie leido išvengti katastrofos. Kareiviai ir karininkai pasirodė drausmingi, drąsūs ir nebiją aukotis. Nežitrint novargio, maisto trūkumo, karinė organizacija veikė normaliai ir tai išgelbėjo frontą 1941-42 metų žiemą. Tokiu būdu

Vokiečiai garbina...

(Atkelta iš 1 psl.)

Šalia princesių garbinimo spaudoje, vėl kitas nuostabus reiškinys: "Bild" laikraštukas iš tikrųjų yra geltonosios spaudos atstovas, nors ir gerai redaguojamas, bet ypatingą dėmesį skiria sensacijai, kriminaliniams įvykiams, įvairioms katastrofoms ar šiaip nelaimėms. Jis vis dėlto pasižymi aiškiai antikomunistiniu nusistatymu ir sugebėjimu reikšti viešosios nuomonės pageidavimus. Pagaliau, tas "Bild" laikytinas ir vokiškosios gerovės simboliu -- kai skubama, tai "nėra laiko" skaityti ilguosius kitų dienraščių vedamuosius, greitai peržvelgiama įvairūs įvykiai, sensacinės antraštės, - vienas kitas alaš gurlėnis ir... dienraštnukas jau metamas į šalį.

Dar kiti apklausinėjimo duomenys: mėgiamiausia spalva -- mėlyna, toliau seka raudona, žalia, geltona. Mėgiamiausia gėlė -- rožė, po jos -- gvazdikėlis ir tulpė.

Politinė srityje tik 20-ji apklaustųjų dalis nusivokia apie parlamentary veiklą. Trečdalis teigia, kad vokiečių parlamentui pakaktų turėti ne daugiau kaip 50 atstovų. 1950 metais piliečiai teigė, kad Vokietijai daugiausia nusipelnęs asmuo -- Bismarckas tuo tarpu 1962 m. pirmuoju laikomas buvęs kancleris Konradas Adenaueris. Nesenai miręs W. Churchillis, 1958 metais jau trejus metus buvo pasitraukęs iš valdžios, gi tuo metu apklaustieji vokiečiai, tiksliau -- jų pusė nežinojo, kad Churchillis kada nors yra buvęs britų ministro pirmininku...

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

DIRVOS NOVELĖS KONKURAS

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės rankraštis privalo būti ne trumpesnis, kaip 16 standartinių mašinraščio puslapių spaudai, praleidžiant vieną tarpą. Pageidaujama, kad novelė nebūtų ilgesnė, kaip 50 mašinraščio puslapių, tačiau toleruojamos išimtys, atsižvelgiant į novelės siužetą ir meninę vertę.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1965 metų kovo mėnesio 31 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėlė ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridodamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus -- neatplėšti.

SALYGOS. Laimėjusiam autoriui 250 dolerių premija bus įteikta 1965 m. Konkursas skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje, atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu arba jos siužetą rašyti dramą, poemą ar romaną.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI gražinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, ką premijuoti ir ką rekomenduoti spausdinti.

Mecenatas -- SIMAS KAŠELIONIS.

PREMIJOS ITEIKIMO IŠKILMĖS IVYKS GEGUŽĖS 8 D. CHICAGOJE, B. PAKŠTO SALĖJE. 2801 W. 38th STREET.

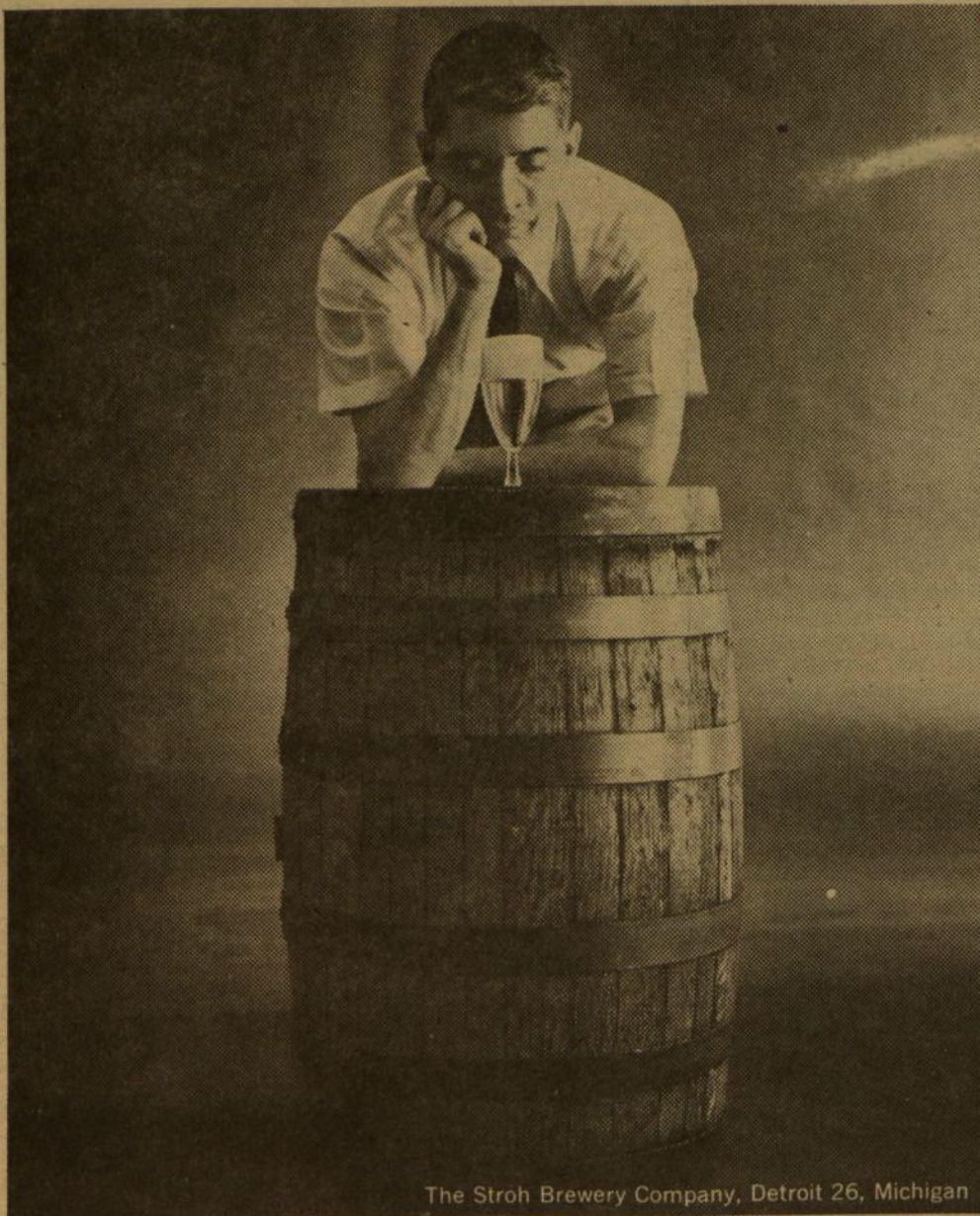
Didžiųjų įvykių...

(Atkelta iš 1 psl.)

tonu ir su Paryžiumi, ir su Izraeliu, ir su arabų valstybėmis, premjeras Wilsonas staiga pasirodė gausiu vokiečių draugu. Jis ne tik nuvyko į Berlyną ir atsilankė prie garsiosios "sienos" ko niekada nepadarė de Gaulle, bet ir Rytų Vokietiją vadino tik "sovietine zona". Jis pritarė Vakarų Vokietijos norui kalbėti visų vokiečių vardu ir vėl viešai pakartojo "geležinės uždangos" terminą, kurį kitų valstybių vadai stengiasi užmiršti. Netikėtai Wilsonas pasikalbėjimas su V. Berlyno burmistru Willy Brandt, socialdemokratu, kaip ir pats Wilsonas, buvęs "harmoningas", bet ir jo pirmas susitikimas su Kancleriu Erhardu, krikščionių demokratu ir "kapitalistu" buvo toks nuoširdus, kad besivaikinant Rhein vynu ir pyragėliais, užtruko ne 1 valandą kaip buvo numatyta, bet 3! Abu "ekonomistai atsargoje", kaip išsireiškė Wilsonas (jis ir Erhardas yra buvę ekonomijos profesoriai) stengėsi vienas kitam padėti. Wilsono valstybės kasa visai tuščia, o Erhardo pilna, tačiau pastarasis kenčia nuo nepasisekimų užsienio politikos laukuose. Už tat susidarė klasiška būklė mainams. Wilsonas parėmė vokiečių užsienio politikos sieklus, o Erhardas už tai pažadėjo daugiau pirkti D. Britanijos prekių, taip kad britai neturėtų užsienio valiuta ar auksu padengti savo Rheino armijos išlaikymą Vokietijoje. Tam reikalui Vokietija turėsianti sunaudoti britų prekių už maždaug 150 milijonų dolerių daugiau kasmet -- Vokietijai tai nesunku padaryti.

Naują solidarumą britų - vokiečių santykiuose gegužės mėn. savo vizitu Vokietijoje "užantspauduos" pati karalienė Elžbietė.

PATIKSLINIMAS: Rašydamas apie genocido problemą (žūr. kovo 17 d. Dirva), aš vartoju "pasenėjimo" terminą. Jis vartojamas ir mūsų Baudžiamajam Statute. Redakcija jį tačiau pakeitė "įsisenėjimu". Tai netikslu. Terminas "įsisenėjimas" buvo vartojamas mūsų civilinėje teisėje: kas nors įsigijo nuosavybę įsisenėjusiu valdymu. Baudž. teisėje tiksliau skamba pasenėjimas: byla nutraukta dėl nusikaltamojo darbo pasenėjimo, o ne įsisenėjimo.

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

KIEK YRA ALAUS STATINĖJE?

496 alūs (pridėk ar atimk kelias uncijas). Tai daug alaus. O jei tai yra Stroh's alus... tai daug puikaus skonio... išimtinai ugnimi daryto skonio, kurį kiti alūs norėtų turėti. Jūs pamėgsite vienintelį Amerikos ugnimi darytą skonį. Ragauti Stroh's.

Stroh's

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Žvilgsnis į kaimynų daržą...

Latvių spauda pastaruoju metu visur akcentuoja glaudesnių ryšių su lietuviais ir estais reikalingumą, kad tinkamai pasiruošus 25 m. Pabaltijo valstybių okupacijos sukakčiai paminėti. Tuo klausimu, be abejo, nuomonės jau sutampa ten, kur pabrėžiamas reikšmingas, anot J. Pr. Drauge, išeiti iš savų zakristijų ir kuo plačiausiai paskleisti ir išaiškinti komunistinės agresijos pasekas kuo plačiausiose amerikiečių sluokniuose. Bet tai vienas artimiausių tikslų. Jų spaudoje keliama ir pabaltiečių kultūrinio bendradarbiavimo klausimas, kuris, atrodo, visose galimybių realybėje bus iškeltas neužilgo Chicagoje įvyksiančiame Amerikos Latvių Sąjungos Kongrese.

Kalbant apie idėjas, keliamas latvių kongresuose, būdingas jų dėmesys jaunajai ir Amerikoje mokslus išėjusiai kartai, į kurią dedamos viltys, kad jie savo įtaka ir pažintimis paspartins ir suaktyvins Pabaltijo klausimą keliant tose mokslo institucijose, kuriose ji mokėsi, mokosi ar jau profesoriauja.

Daugelis mokslo institucijų leidžia įtakingus žurnalus, nevenigiant svarstyti ir politinius klausimus. Įsiskverbti į tuos leidinius ir būtų jų uždavinys.

Savo siūlymuose latviai kreipia dėmesį ir į moteris, ragindami steigti, kur to dar nėra, Pabaltijo moterų komitetus.

Tuo reikalu pasisakydamas, dr. A. Karpis (Laiks, kovo 13 d.) rašo, kad neužtenka vien ponų komitetų (parengimų metu bufetui aptarnauti), bet reikia politinių subrendusių moterų. Pavyzdžiui jis stato ukrainietes, kurios savo jaunąją kartą auklėjančios

taip, kad jau lopšyje "įdainuota" tėvynės meilė liekanti auksiniu raktu į tautiškumo išlaikymą visam gyvenimui.

Mokyklose jaunimą tenka auklėti ne vien eilinėmis, programose nustatytomis pamokomis, bet ir laisvės ir nepriklausomybės idėją skatinant ir ugdant. O tai esąs ne vienkartinis reikalas. Be to, reiktų jaunimą artinti ir supažindinti su artimųjų kaimynų gyvenimu ir aspiracijomis.

Ne kartą jau teko pastebėti, koks stiprus latvių visuomeninių organizacijų ryšys su jų ekonominio gyvenimo raida. Pvz., Toronte gegužės mėn. pabaigoje ruošiamas dainų šventės proga šaukiamas latvių kredito draugijų sąjungos suvažiavimas, kuriame numatoma svarstyti ne vien tik priemonės, kaip paskatinti, kad visose latvių kolonijose steigiasi tos kredito organizacijos, bet kad jų organizacijų skaičiui augant, būtų suderinti jų tikslai ir ryšiai su tomis organizacijomis, kurios rūpinasi latvių politiniais ir kultūriniais reikalais. Kredito organizacijos steigia specialų Fondą, kurio lėšos eity latvių politiniams ir kultūriniais darbams remti. Šiuo metu latviai išvis turi įsistiegtę 14 kredito organizacijų (tokių kaip lietuviai Parama Toronte ir Litas Montrealyje).

Atsimenant, kad vien mūsų Litas Montrealyje per 1964 m. padarė arti 4 ml. dol. apyvartos, galime įsivaizduoti, kokį latviai turi finansinį užnugarį, turėdami 14 tokių organizacijų.

Gaila, mažai turime skaitančių estų, tad apie jų veiklą ir užsimojimus sunkiau ką nors sužinoti.

AR NUSIKALSTA KURTUAZIJAI?

Dirva į Pasaulio Lietuvis 14 numerio vedamąjį savo spaudos apžvalgę atsiliese pastabiniu rašiniu "Bučiuoja ranką tik vienai ponai": esą su dėkingumu prisiminti Aidai, o nutylėta Dirva ir kiti laikraščiai, rašą Bendruomenės temomis. Išvada: jei PLB biuletenio vedamųjų autorių randas reikalo "bučiuoti ranką vienai ponai, o kitoms ne, jis ne ponias, o save stato į keblį ir abejotina kurtuazijos žinovo padėtį".

Pasaulio Lietuvis 14 numerio vedamąjį šiuo tarpu terūpėjo tik vienas konkretus aprėžtas atvejis -- tai mūsų spaudos (laikraščių ir žurnalo) pereinamųjų metų veiklos apžvalgos. Kadanti Aidų apžvalga savo išsamumu išsiskyrė iš kitų, tad ji išskirtinai ir buvo prisiminta.

Pasaulio Lietuviai šia proga nerūpėjo mūsų laikraščius ir žurnalus vedamieji straipsniai, apie kuriuos dabar savo apžvalgoje prabilo Dirva (tai kalbėjimas visai kita, jau nauja, tema). Kas seka Pasaulio Lietuvį, nesunkiai gali pastebėti, kad ir šiems straipsniams biuletenyje skiriamas dėmesio, Dirva, rodos, nėra čia apėinama.

O visai neseniai, Pasaulio Lie-

ATVIRAS LAIŠKAS -- PAAIŠKINIMAS

Gal leisit, Mielas Redaktoriau, atsiliepti ir man dėl seserų Bagdonaičių atviro laiško, tilpusio tik vienas konkretus aprėžtas atvejis -- tai mūsų spaudos (laikraščių ir žurnalo) pereinamųjų metų veiklos apžvalgos. Kadanti Aidų apžvalga savo išsamumu išsiskyrė iš kitų, tad ji išskirtinai ir buvo prisiminta.

Kreiptis į šeimą nėra toks jau būtinas reikalavimas, rašant apie asmenis, kurie yra išaugę savo tautoje, atseit -- praaugę savo šeimą. Tokį reikalavimą apibendrinti, reikėtų pakaltinti visą eilę rašiusiųjų apie a.a. J. Bagdoną prieš mane. Dėl minėtų motyvų nesikreipiau, sakysim, į seseris Biržiškaites. Bet jos nedarė man priekaištų. Priešingai, vos tik

Trečiojo Pietų Amerikos Lietuvių Kongreso metu Brazilijoje Sao Paulo valstijos gubernatorių pirmo kongreso organizacinį komitetą ir svarbesnius svečius. Nuotraukoje Lietuvos diplomatinės šefas St. Lozoraitis ir VLiko pirmininkas V. Sidzikauskas kalbasi su gubernatoriumi.

pasirodė straipsnelis apie a.a. M. Biržišką Tėv. Žiburiuose, Marija Žymantienė nuoširdžiai padėkojo laiškui.

Jokio laiškuko negavau iš seserų Bagdonaičių, nors pirmas straipsnelis pasirodė tame pačiame laikraštyje apie jų a.a. tėvą prieš du metus. Ruošdamas antrąjį straipsnį, buvau atvykęs į Clevelandą kitais reikalais. Panaudojau tą progą ieškoti p-lės Aldonos Bagdonaitės. Neprisikambinęs, kreipiausi į p. Gailiūšienę, prof. Bagdono brolio dukrą. Iš jos patyriau, jog mieste gyvena ir profesorius sesuo p. Žebrauskienė. Jas apklausięs, taip pat susitikęs dr. Pautienę, dar kartą bandžiau susisiekti su p-lės Aldona. Jos neradęs, turėjau skubiai grįžti namo.

Po antrojo straipsnelio Tėv. Žiburiuose taip pat nesulaukiau jokio atsiliepimo iš p-lės Aldonos. Galvoju, jog vis dėlto skaito spaudą, tad greičiausiai neturi ką pridėti ar neranda reikalo. (Apie antrą seserį neturėjau tikslių informacijų: galvoju, likusi Lietuvoje). Pagaliau susilaukiau trumpo laiškuko iš p-lės Aldonos, kai knyga jau buvo pasirodžiusi. Ji skundėsi buvus mano aplenkta, renkant žinias apie tėvą. Tai tuoj atsisakau, kaip buvo. Priminiau, jog knygoje sąmoningai įdėjau sakinį, jog dukra Aldona liko neapkalta, vadinas, palikau atviras duris jai atsiliepti, jei matys reikalo. Prašiau man surašyti, ką žino apie tėvą šioje tematikoje, ir atsiųsti vėliau, nes pats greitai išvyksiu Europos kito darbo. Ta proga jai pasiūniau ir dedikuotą knygą.

Laišką išsiunčiau berods apie Kalėdas jos nurodytu adresu, ir jis negrįžo. Tad p-lės Aldona nebegalėjo galvoti, juoba skelbti, jog aš "neradau reikalo kreiptis į pačią šeimą". Ar buvo reikalas po pasikeitimo laiškais, man viešai priminti, jog abi seserys "pasiruošusios suteikti pageidaujamą informaciją ir turimą dokumentaciją" su tokia pastaba: "jei kun. S. Yla būtų susirūpinęs atstatyti teisybę"? Juk tai yra beldimasis į atviras duris.

Esu pakaltinamas pažeidęs teisybę, "faktus iškreipęs", nes "Naudojęsi tikrai poros nutoluojam ir tolimų giminių pasakojimais", kiek liečia "asmenišką J. Bagdono gyvenimo sritį". Minėtos dvi giminių nėra taip jau tolimos, be to, jos teikė žinias, kurių negalėtų pateikti dukros, nes jos tada buvo arba negimusios, arba per jaunos. Spręsti apie jų žinių tikslumą ar netikslumą pačios dukros negali, nebent turėtų savo rankose tėvo atsiminimus. (Tokie atsiminimai, kiek žinau, buvo rašomi, bet jie žuvo). Dukros galėtų tikslinti tik vėlesnes giminių žinias.

Plačiau į "asmenišką sritį" aš ir nesiliečiau. Ribojasi šiais klausimais: grįžimu praktinė religijon, to akto testinumu ligi mirties ir jo sąmoningumu. Savo interpretacijų nepleččiau, sakysim, kiek prof. J. Bagdonas, pradėjęs religinę praktiką, keitė ir savo pažiūras. Asmeniškai man nyčiau, jog ilgame amžiuje suformavusios pažiūros, greičiausiai liko nepakitusios. Prie savo

LAISVOJI ŪKIO RINKA

Ign. Andrašiūnas

Istorinės ūkinės sistemos yra ekonominių, socialinių, teisinių, politinių ir kultūrinių elementų padariniai. Šių elementų glaudus ryšys sukuria vienokią ar kitokią ūkinę sistemą. Tačiau vienokia ar kitokia ūkinė sistema dar nėra ūkinio gyvenimo galutinis rezultatas. Socialinių ir ekonominių mokslų išdavų negalima sutalpinti į žmonių sukurtą ūkio modelio rėmus. Gyvenimas verčia įvesti daug pataisų, naujų veiksmų, nes nuolat susilaukiama nenumatytų netikėtumų.

Kiekviena ekonominė teorija ir jos vykdytojas žmogus turi tikslą -- pelną. Pelno troškimas laisvosios rinkos ūkyje gimdo konkurenciją. Vartotojas ieško pigesnių prekių. Gamintojas jas nori brangiau parduoti. Darbininkas ieško brangiau apmokamo darbo. Darbdavys pigesnės darbo jėgos, ar moderniškesnių priemonių, kurių pagalba galėtų savo gaminių išlaidas sumažinti. Šiame procese reiškiasi daug psichologinių momentų, turinčių įtakos laisvajai ūkio rinkai. Laisvosios rinkos padariniai yra būtini palydovai kiekvienos ūkinės istorinės sistemos.

Sovietų Sąjunga per daugelį metų bandė laisvosios rinkos reikšmę paneigti. Kitaip sakant, tikslą, siekiantį gamybos pelno, išjungė iš pailaus ūkinio vyksmo. Galų gale, po ilgų bandymų, priėjo išvados, kad išjungtas pelno motyvas mažina ūkio pajėgumą, pro-

duktų vertę ir didina jų kainą. Šiais metais Maskvoje, žemės ūkio specialistų konferencijoje, sovietų ekonomistas Leonidas Kasirovas iškėlė seną laisvosios rinkos pagrindinį dėsni, kaip geriau ir tiksliau atlyginti sovietų žemės ūkio darbininkams. Pagal jo samprotavimą, kolūkių ir valstybinių ūkių vadovai turėtų siekti ne tik planų išpildymo, bet jų vadovaujamo ūkio pelningumo. Vadinas, po ilgų klajonių ir nevysusių bandymų, vėl pripažįstama, kad laisvoji rinka sudaro pastovias sąlygas ūkio gamybai tarpt. Anot T. Puetz, ūkis yra žmonių kūrinys, kuriame žmogus stengiasi ūkio idėją įgyvendinti istorinių formų pasikeitimuose. Todel ir visos nesėkmės kyla netiek iš veikiančių dėsnių, kiek iš žmonių daromų klaidų. Sovietų S-gos sistemos pagrindi-

nis noras privatus gamintojo - verslininko vietą pakeisti centrine planavimo įstaiga, neteko savo prasmės. Ir ištikrųjų, planingas ūkis dar nereiškia nei didesnės lygybės, nei socialinio teisingumo. Priešingai, sovietinė sistema pasitarnavo neteisningiausiai pajamų paskirstymui pasiekti. Be to, greta valstybinių parduotuvių visados klestėjo "juodoji rinka". Ji lyg užburtu pirštu rodo, kad laisvosios rinkos išgyvendinti iš sovietinės sistemos nepavyko.

Dabar, pelno motyvas, bandomas įvesti kai kuriuose ūkiuose ir žmonėse, ir žemės ūkio darbininkams žadamas pastovus atlyginimas. Atlyginimo reikalams sudaromi pastovūs algų fondai. Fondų sąskaiton vyriausybė iš kalno sumoka 50% už būsimosios gamybos produktus, 25% leidžiama sudaryti pačiai ūkio vadovybei iš esamų ūkio pajamų ir likusius 25% realizavus gamybą. Šitie reikalai rodo, kad sovietinė žemės ūkio gamybos sistema buvo nevykusi ir jos dabartiniai vadovai pripažįsta iki šiol padarytas klaidas.

Tačiau šiaip taip aptvarkytas žemės ūkio darbininkų atlyginimo klausimas dar neišsprendžia sovietinės sistemos pagindytų sunkumų. Kol į sovietinę sistemą nebus grąžinta laisvosios ūkinės rinkos principai, kol darbininkai neturės pilnutinės laisvės pasirinkti darbą ir prašyti už jį atitinkamą atlyginimą, kitaip tariant, kol jų ūkio modelyje nebus sąlygų įvairiom psichologinėms laisvėms ir radikaliom pataisom pasireikšti, visos sovietų žemės ūkis neduos tų gamybos rezultatų, kurių jis galėtų suteikti laisvosios ūkio rinkos rėmuose.

Be to, mėgindami grąžinti į sovietinę žemės ūkio sistemą pelno dėsni, dar jie nesuteikia pilnutinės laisvės ūkio rinkai. Juk individualių reikalavimų patenkinimas vis dar vyksta ūkio politikos nubrėžtų rėmų ribose. Vadinas, valstybė pasilieka sau teisę ir pareigą vykdyti ir toliau asmenišką socialinio produkto padalinimą, o tai yra apibrėžta tautos ūkio reikalavimų skalė, kuri varždo laisvosios rinkos gyvybinio ūkio proceso ir mainų nusistovėjusius dėsnius ir neleidžia visų žmonių išmonei laisvai dalyvauti gamyboje ir jos pelne.

DIRVOJE GALITE ĮSIGYTI ŠIAS KNYGAS

PALIK AŠARAS MASKVOJE — B. Armonienė	\$3.00
KELIAS Į KAIRĘ — Alė Rūta	\$3.00
DAILININKAS RAUBA — Vincas Ramonas	\$3.50
ALMA MATER — R. Spalis	\$5.00
VIENU VIENI — N. E. Sūduvis	\$4.00
ŽMOGUS BE DIEVO — Juozas Girnius	\$5.50
POEZIJA — J. Aistis	\$6.00
ANYKŠČIŲ SILELIS — Ant. Baranauskas	\$5.00
LAISVĖS KOVŲ DAINOS	\$5.00
BŪK PALAIMINTAS (poezija) — A. P. Jasas	\$2.00

Visa eilė kitų lietuviškų leidinių.

Užsakymus siųsti: DIRVA, 6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

PELNYKITE DIVIDENTUS KETVIRČIAIS VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

4 1/2% DIVIDENTAI IŠSIUNČIAMIS PASTU KETVIRČIAIS... INVESTMENT SĄSKAITOMS.

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10.000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;

Suburban Phone: 656-6330.

B.B. Chicago

AKIMIRKOS

Tauta -- aukščiau ir žemiau...

Vaizduojant žymiųjų lietuvių inteligentų dvasinius ložius, aišku, negalima išvengti ir mažiau dvasiškų temų. Tenka ta proga duoti visuomeninis fonas, politinės nuotaikos, net partiniai kivičiai ir kita daugybė visiškai žemiškos istorijų.

Šios istorijos ir paties autoriaus pažintros "Dievo sutemos", tegu ir ne vyraujančiu masu, dažnai kildomos ir dėstomos. Deja, nė kiek ne labiau laimingai už dvasines istorijas, bet čia autoriui reikėtų daugiau atleisti, nes [sižiūrėjęs] aukštas dvasines didybes ir spindinčias tiesas, jis turi teisę pasilaikinti, kad akys apstulbo ir sunku buvo beįžūrėti visas žemiškas mizerijas.

Prieš tai jau turėjau progos kiek smulkiau panagrinėti vieną tokią smulkmeną, kaip jis nukalbėjo visiškų niekus, paliesdamas Vinco Krėvės politinės veiklos atvejį. Kitur, nors mažiau negu kiti ligi šiol, savo knygoje S. Yla nekartą vis prisimena, kiek lietuvių inteligentų sukairėjimui ir bedievybei daug įtakos dariusi ano meto rusiška socialistų ir bedievių mokykla. Šiuo atžvilgiu pas mus nuo seno įprasta viską suversti "rusiškai įtakai", lyg bedievybė ir socializmas būtų pradėjęs sklindėti pasaulyje iš Rusijos.

Tiesa, Stalino ir Chruščiovo laikais, keltiant didžiosios rusų tautos šlovę, buvo pradėta įrodinėti, kad ne tik visus žymiausias mokslų atradimus pradėję rusai, bet jie beveik ir paraką išradę ir Rojuje Adomas greičiausia kalbėjęs rusiškai. Ne kiekvienas ginčys, kad rusai ga-

bi ir plačios meniškos sielos tauta. Bet dvi pačias didžiausias piktadarystės žmonijos - bedievybė ir komunizmas - vis dėlto išrado ne rusai. Šios piktžolės dygo ir augo Vakarų Europoje, gi ankstybieji socialinio komunizmo pėdsakai jau aptinkami pirmųjų krikščionių gyvenimo būde, o bedievybės gemalų, skepticizmo mielių pastebėta senųjų kiniečių ir graikų filosofų raštuose dar prieš Kristaus užgimimą.

Piešdamas foną, kaip šiais laikais galėjo atsirasti lietuviškas "pagonis", Yla nurodo ir vieną politinę priežastį. Nė nemirklėdamas, kaip niekur nieko, jis pateikė tautai lyg savaime aiškų ir jokio įrodymo nebereikalingą dalyką. Mat, kaip praėjusį kartą minėjome, tasai katalikas "karjeros dėlei" pasirinko naują politinę kryptį, kuri "tautą statė aukščiau už krikščionybės idealus"...

Ar tikrai buvo Lietuvoje tokia politinė kryptis, kuri "tautą statė aukščiau už krikščionybės idealus"?

Aišku, tokių kryptų nė neieškosime tarp socialistų ar katalikų, kurie tautinių idealų niekada nebuvo įpratę išskirti į pirmą vietą. Bet buvo ir tebėra tokia kryptis, kuri tautą tikrai aukštai statė ir tebestato mūsų gyvenimo politikos, visuomenės bei kultūros srityse, - ir, galima būtų sakyti, stato kiek aukščiau, negu kitos, labiau internacionalinės ideologijos.

Tik jie manė, kad tokia pažinra ir jautimas galėtų nesikirsti ir nesikerta su žmogaus religij-

BRONYS RAILA

ja, kuri, kaip krikščionybė, yra visuotinė ir internacionalinė. Ši, sakykime, tautininkų kryptis visados manė, kad abiejų elementų sveikas suderinimas yra galimas ir jų bendradarbiavimas įmanomas, jeigu tik jie dū nesiekia vienas antro užgožti ir sau viską pajungti.

Tačiau pas mus buvo bačkininkų ir "filosofų", kurie vis aiškino ir tebeaiškina, kad tie du elementai būtinai kertasi ir kad tai vistiek esąs įgeidis tautą pastatyti aukščiau bažnyčios.

Dėl ko, kada, kokiomis aplinkybėmis?

O gi tuomet, jeigu valstybės politinio gyvenimo kryptis nėra išimtinai ir griežtai katalikiška. Būtinai tuomet, kai valstybės santvarka nėra moderniai demokratiška ir tikrąjį Dievą atstovaujanti krikščionių demokratų partija neprileidžiama prie valdžios, kas sudaro lyg ir paties Dievo skriaudimą ir nesiskaitymą su Jo valia. O taip pat ir tuomet, kai valstybės organai ir dalis tautiečių nenori maloniai šypsotis, jeigu kai kurie gailiai politikuojanti kunigai savo tėvyneje ima jaustis ir net reikalaui jiems pripažinti "Vatikano konsulų" privilegijas...

Jeigu šių ir dar kai kurių panašių dalykų tu nepripažinsi ir neužgirsi, tai reiškia, kad tautos idealus statai aukščiau už krikščionybės idealus. O jeigu tu juos pripažinsi ar bent jais patikėsi, tai tu būsi ne idealistas, bet toks, kaip Yla atsiliepia apie pagonį inteligentą, - karjeristas...

Metant trumpą žvilgsnį šiapus

ir anapus Atlanto, iš tiesų būtų pagrindo sakyti (bent taip daugelis aprašymų ir senų žmonių pasakojimų liudija), kad Amerikos lietuvių tautininkų, arba tautiečių srovė, kuri čia ėmė gaivėlėtis beveik tuo pačiu metu, kaip ir seniojoje tėvyneje, savo pirmaisiais dešimtmečiais, buvo mažiau dievota, ir laisvamaniškos kryptys joje buvo gana stiprios.

Tačiau ši srovė retai tesireiškė tokia "karingu ateizmu", kaip socialistai ar šilutarniai, kurie čia tuomet yra sukojė šaunių kautynių liežuviams, kumščiais ir plytomis su ne mažiau karingais Dievo ir Bažnyčios gynėjais. Bent kelis kartus esu apie tai skaitęs J. Bačino rašiniuose, kuris savo jaunystės atsiminimuose šurpliai apie tai atsiliepia ir vis džiaugiasi, kad dabar Amerikos lietuviai yra daug labiau sukultrėję ir anų metų kautynių retokai besitaiko.

Su tuo dar labiau apsilpo laisvamaniškoji kryptis ir dabartiniuose Amerikos lietuvių tautininkuose. Naujoji ateitinė tautininkija bei kai kurie josios vadai Amerikoje dabar kažkaip labiau sureligiškėjo, net subažnytėjo. Mano nuomone, tai nei kažkoks ypatingas pliusas, nei kokia baisi nelaimė, o greičiau natūralus laiko ir gyvenimo sąlygų ženklas, kai lietuvių dvasinis ir socialinis santykiavimas kolkas ir kai kur yra gana patogus parapijų prieigose.

Gi Lietuvos tautininkai, savo ideologinę ir politinę kryptį visuomet grindę krikščioniškosios dorovės pagrindais, gana išmaningai ir sveikai mokojo derinti bei tautinės kultūros labui jungti įvairius religiška pasaulėžiūrinius ansalvius. Lietuvoje tautininkų tarpe "bedievių" ir "dievių" kovų ar rungtyniavimų kaip ir nebūta. Niekam čia dėl to nebuvo uždamos durys ir niekieno rūmuo negrauzė. Ir aš neatsimenu, kad kas dėl religinių skirtumų ar dėl nepakankamo tikėjimo tautininkuose būtų buvęs diskriminuojamas, tikrinama jo išpažinčių kortelė ar skaičiuojama jo aukų suma savo bažnyčiai. Tautininkuose laisvai sutildavo ir katalikų kunigas, ir evangelikus liuteronis, ir laisvamanis, ir net ateistus.

Religija, ypač Katalikų Bažnyčia buvo gerbiama ir net turėjo privilegijų. Bažnyčios reikalai ir religiniai interesai buvo remiami medžiagiškai ir morališkai (imtinai iki spaudos cenzūros, neleidžiančios pasirodyti vulgarios antireliginės knygoms ar rašinams). Tikybos mokymas valstybinėse mokyklose buvo privalomas, išlaikomi mokyklų ir karininkų kapelonai. Kunigams iš valstybės išdo buvo mokamos algos, aiškiant, jog ne už dyką, bet už tai, kad jie atlikdavo visas metrikacijos pareigas (tvarkant piliečių gimimo, vedybų, mirties dokumentaciją). Apie daugelyje civilizuotų ir nemažiau krikščioniškų valstybių veikian-

Kazys Vasilauskas ir Edvardas Liogys repetuoja ištraukas iš Vinco Krėvės "Raganias", "Dangaus ir Žemės Sūnūs" ir "Šarūno". Vaidinimas įvyks balandžio 3 d. Franklin K. Lane mokykloje, Brooklyne, N.Y.

čios civilinės metrikacijos reikalingumą būdavo pakalbama, bet jos įvedimas nebuvo skubinamas ir tautininkams valdant niekada nebuvo įvestas, nors tuo dalis piliečių teisėtai galėjo skųstis ir skundėsi, kad jie ne visomis konstitucinėmis sąžinės ir spaudos laisvėmis galėjo naudotis.

Jeigu Lietuvą daugiau nei per dešimtmetį būtų valdžiusi srovė, kur, pasak Ylos, tautą tikrai būtų stačiusi aukščiau už krikščionybės idealus, - tai daug kas būtų buvę žymiai kitaip. Bent jau bažnyčių, tikybų ir kunigų padėtyse. Iš tikrųjų, tautinė politinė kryptis savo programoje siekė daug žvelnesnio dėsno, kuris nesenai šiame laikraštyje B.K. Naujoko buvo pacituotas iš Lietuvos Tautininkų Sąjungos įstatų: "kad valstybės ir bažnytinės veiklos santykis būtų abipusis pagarbos ir paramos santykis".

Per tuos ilgus metus tautininko ženklą Lietuvą valdė katalikas prezidentas A. Smetona, kuriame Yla savo knygoje paskiria kelis šiltus puslapius ir kuris buvo įsitikinęs, kad religija yra dėsni, o netikėjimas - išskirtis... Politis-

kai jis, be abejo, galėjo nepatikti kai kurioms kitoms srovėms ar būti klaidingas savo valdymo būduose ir santvarkos dėsniuose. Tačiau jeigu ne visus, tai bent tautininkus, jo suprantam tautiniam labui, šis konservatyvus katalikas nuoširdžiai stengėsi, mokojo ir sugebėjo apjungti, nesiskirdamas jų kitokių pasaulėžiūrinių ir religinių antspalvių. Šiuo atžvilgiu jo tolerancingumas buvo modernus ir visiškai sveikas.

Bet tuo buvo ir tebėra nuolat nepatenkinti įvairūs kraštutinių teosofai ir teokratai, vieno dančio fanatikai, kaip ir ilkučiai tų ekstremistų, kurie valstybės ir bažnyčios, ideologijų ir religijos santykių tvarką tesugebėjo suprasti ir pakęsti tik ankstyvųjų Viduramžių teorijų ir tradicijų rėmuose.

Man rodos, kad ir "Vatikano sutemos" šiandien matyti daugiau modernizmo pragiedrulių, negu Ylos "Dievo sutemos". O galia, ypač kai apie jaunąjį Ylą jo bičiulis Z. Ivinskis kadaise taip gražiai savo dienoraštyje buvo atsiliepęs ne tik kaip apie "labai galvotą ir sumanų žmogų", bet ir apie "rezonuojantį [visus laiko klausimus]..."

ment".

Esu gavęs paklausimų ne tik iš daugelio JAV vasarviečių savininkų ir vedėjų apie vasarviečių verslą, bet taip pat ir iš užsienio, pvz., iš Ispanijos, kuriems esu davęs patarimų. Ispanijoje įkūrus turizmo biurą, esu tapęs Club Internacional de Tauromaquia, Madrid, Spain nariu.

1964 m. liepos 22 d. gavau laišką iš R. E. Unger. Canterbury E7, Victoria, Australia, kviečiant atvažiuoti, kada užbaigs savo vasarvietės namus. Tarp kitko, jisai rašo: "...Mr. 'Joe' Bachunas experienced advice is not only so very valuable but also always so wonderfully written."

LIETUVIAMS VERTA PRADĖTI PLAČIAU

Man visuomet miela skaityti, kad vis daugiau lietuvių eina į vasarviečių verslą. Tai yra malonus ir garbinas verslas. Dirbi 3-4 mėnesius dieną ir naktį, o paskui galima lengviau atsikvėpti ir ruoštis kitam sezonui, tariant, kas nusidėvėjo, ruošti naujus pagerinimus, rengtis garsinimams ir t.t. O tatau galima atlikti ir iš kitur, pačian išvykus žiemas atostogų į šiltą klimato kraštą.

Pradžioje rašiau, kad kiekvienas turi apsispręsti iš anksto, ar eina tik tam, kad papildomą dolerį užsidirbtų, ar siekti iš to verslo sukurti sau ateitį ir pragyvenimą.

Tam tikslui reikia įdėti darbo ir daug savo ir savo šeimos narių širdies.

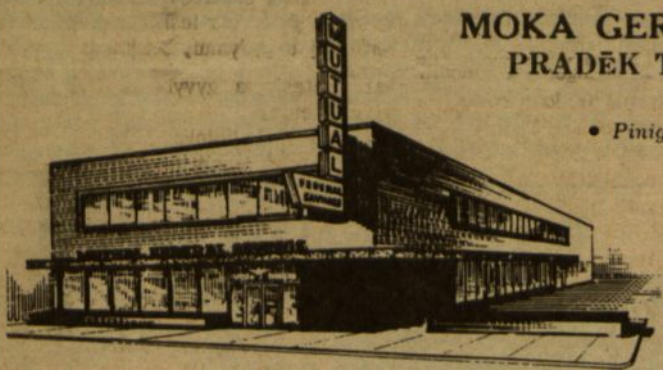
Tai ne viskas ir nedaug čia apie vasarviečių verslą galėjau išpasakoti, nes šis laikraštis nėra vasarviečių savininkų organas ir aš ne tam skirtas.

Artėdamas prie ilgų savo darbo metų galo šioje srityje ir įgijęs kiek patirties, norėčiau tik brolius lietuvius paraginti, kad ir jie vis daugiau mestųsi į šį verslą, siekdami aptarnauti ne tik savo tautiečius, bet ir plačiąją Amerikos visuomenę. Gerai pasirengę ir sąžiningai dirbdami, drąsiai galime tikėtis šiame versle aukščiau atsisistoti.

(Pabaiga)

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4½% išmokamas du kart per metus.

Bachunas apie vasarviečių verslą

(4)

Kaip minėjau, vasarviečių pramonė yra sezoninė, todėl reikia garsintis įvairiais būdais. Ypač anksti pavasarį, nes kuone visos darbovietės nustato atostogų laiką anksti pavasarį, ar bent pradžioje vasaros. Taipgi reikia pasinaudoti metinėmis šventėmis, turistinėmis parodomis (Travel Show) ir t.t.

Vasarviečių ir viešbučių verslas yra skirtingas nuo visų kitų verslų. Tenka žiūrėti, kad kambariai nebūtų tušti. Neišnuomotas kambarys nėra tas pats, kaip neparduotas radijo aparatas arba pora batų. Negalima to kambario padėti ant lentynos ir parduoti rytoj ar už mėnesio. Privalai jį parduoti kas dieną. Ant rytojaus tas kambarys neduos įplaukų už praėjusią dieną. Apsisaugeoisimas nuo to — garsinimas. Mano išitikinimu, 45 metų praktika parodė, kad vasarvietės vedėjas turi ne mažiau 5 arba 10 nuoš. visų įplaukų paskirti garsinimams per laikraščius, brošiūras, filmas ar kitokiais būdais.

KITA GARSINIMŲ RŪŠIS...

Jei atostogautojas praleido savo atostogas geroje aplinkoje ir buvo pilnai patenkintas, nėra mažiausios abėjonės, kad jis vėl grįš ir dar savo pažįstamiems rekomenduos. Tokiu būdu kiekvienas jūsų svečias tampa jūsų vasarvietės garsintojas. Jūsų pareiga stengtis, kad kiekvienas svečias savo buvimu būtų patenkintas. Patenkinti svečiai atsimokės savo naujais atsilankymais, kartu rekomenduodami savo draugus bei pažįstamus. Gi nepatenkinti ne tik patys nebegrįš, bet dar paskleis neigiamą nuomonę apie jūsų vasarvietę.

Organizuotai paruoštas garsinimasis yra didelis faktorius vasarviečių augimui. Prekybos ir pramonės organi-

zacijos veikiančios įvairiuose miestuose ir miesteliuose, labai daug prisideda prie garsinimo ir rekomendavimo jųsų vietos, bet turite būti jų nariais. Susisiekimo įstaigos, kaip geležinkelio, lėktuvų, turi savo informacijos biurus. Ten reikia pasiųsti savo literatūrą. Automobilų klubai turi biurus, kur savo nariams duoda informaciją apie vasarvietes. Ir ten reikia pasiųsti literatūrą. Tų visų klubų antrašus galima gauti bet kuriame tų klubų. Didieji amerikiečių laikraščiai turi turizmo informacijos biurus ir jie su malonumu priima vasarviečių literatūrą, nereikalauja, kad garsintumeis jų laikraštyje. Visi išvardinti biūrai dalins jūsų literatūrą nemokamai. Garsinimasis per radiją ar TV yra naudingas tik didelėmis apsiųngųsiomis grupėmis. Mažesnių vasarviečių savininkams mažai teduoda naudos, gal ir jokios.

DALYVAVIMAS PROFESINĖSE GRUPĖSE

Priklausą vasarviečių ar turizmo verslui, turi priklaustyti ir tos srities organizacijoms, kurios tais visais reikalais rūpinasi. Pirmiausia, kiekvienoje valstijoje, kurioje propaguojamas turizmas. Dabar beveik visos valstijos tuo užsiima. Keli centai nario mokesčio tose organizacijose didina fondą garsinimui. Yra valstijos, kurios garsina turizmą iš tam tikrų specialių fondų. Reikia užsiprenumeruoti žurnalus, leidžiamus turizmo verslui, jų yra daug. Vasarviečių verslui gan geras yra "Resort Management", P. O. Box 4169, Memphis, Tenn. 38104. Tame mėnesiniame žurnale rasite ir mano pastovią kolumną, taip pat rasite straipsnių apie valgius, svečių aptarnavimą, įrengimus ir t.t. Tas žurnalas yra išleistas visų mano straipsnių didelio formato rinkinėlį, kurį gausite nemokamai, jei užsiprenumeruosite "Resort Manage-

LOS ANGELES MIESTE ĮSISTEIGĖ SANTAROS SKYRIUS

S. J. Paltus

Santaros - Šviesos federacijos garbės filisterės dr. Marijos Gimbutienės, dabar profesoriuojančios Kalifornijos universitete Los Angeles, iniciatyva, š.m. vasario 28 d. Lietuvių tautinio namuose keliasdešimt susirinkusių veiklesniųjų losangelečių įsteigė Santaros - Šviesos skyrių, tuo nutiesdami pagrindus naujam vietos kultūriniam junginiui.

Visus maloniai nustebindama dr. Gimbutienė atsivedus pristatė susirinkimui į Los Angeles netikėtai atvykusį federacijos pirmininką Raimundą Mieželį, kuris visus susirinkusiuosius plačiau supažindino su Santaros - Šviesos organizacija ir jos veikla.

FEDERACIJOS PIRMININKO R. MIEŽELIO PRANEŠIMAS

Dėl ideologijos. Metęs žvilgsnį į praeitį, centro valdybės pirmininkas priminė, kad Šviesa įsisteigė tremties metu Vokietijoje ir parodė didelį veikimą, ypač kultūrinėje srityje. Kėlimosi bangai į užjūrius užėjus, veikla Europoje susilpnėjo, o Amerikoje ir kituose naujuosiuose kraštuose išsisklaidžiusiems buvusiems šviesininkams daugiau rūpėjo vietoj kaip nors tvirtinavimasis, ypač kultūrinėje srityje. Kėlimosi bangai į užjūrius užėjus, veikla Europoje susilpnėjo, o Amerikoje ir kituose naujuosiuose kraštuose išsisklaidžiusiems buvusiems šviesininkams daugiau rūpėjo vietoj kaip nors tvirtinavimasis, ypač kultūrinėje srityje.

Santara yra liberaliai tautinių pažiūrų. Liberalumas yra palankumas pažangai ir reikiamai reformai, paliekant žmogų nesuvaržytą, ir tuo būdu galinant jį laisvai galvoti, tirti ir kurti. Kultūringo visuomenės turi būti pri-

pažįstama kiekvienam teisė laisvai pasisakyti, kaip kas galvoja ar ko norėtų. Bet kokla pažanga ir naujų kelių ieškojimas kūryboje neįmanomi be laisvės ir tolerancijos. Tačiau mūsų visuomenėje liberalinės, t.y. tolerantiškos laisvės kitiems pripažįstančios, dvasios dažnai trūksta. Lavintis ir kurti žmogus turi galėti laisvai, drąsiai, nebijodamas ir neabejodamas. Bet naujai -- ar kitaip negu visiems (prasta -- prasitarti ar ką padaryti mūsų tarpe neretai yra net pavojinga: kad nebūtum aprėktas, sukvailintas ir suniekintas. Tai ypač jaučia mūsų jaunesnioji, jau tik Vakaruose mokslus ėjusioji, karta. Daugelis jų dėl to ir vengia kartu su vyresniaisiais dalyvauti bendrose organizacijose. Santara - Šviesa savo liberalia, tolerantiška dvasia kaip tik ir galėtų tuos jaunesnius atgal prie lietuviško veikimo bei originalios, savitos kūrybos pritraukti.

Antra vertus, liberalumas neturi būti suprastas ir kaip su gyvenimu su mūsų tautos kenkėjais ar priešais. Tiesa, Amerikoje "liberalais" kartais pavadinami tie, kurie linkę tik kurti, komunistui nesisipriešindami; arba žilbai (riedančius įvykius žiūrėdami, tingiai galvoja, jog "gyvenimas pats susitvarkysias". Su tokia pažūra ar nusistatymu Santara neturi nieko bendro: Santaros federacija grindžia savo veikimą lietuvišku tautiškumu ir yra pasiryžus nenu-stoti kovoti, kol Lietuva bus vėl laisva.

Dvi veiklos sritys. Tos dvi didžiosios sritys yra: kultūrinė ir politinė.

Kultūrinėje srityje, Santara siekia sudaryti aplinką, kurioje

kūrėjai galėtų dirbti ir kurti. Kadangi nebūtų prasmės rašyti, jei parašytos knygos nebūtų leidžiamos, tai Santara, nesiekdama pelno, imasi knygų leisti. Santara jau yra išleidusi daugiau knygų, negu bet kuri kita laisvojo pasaulio lietuvių organizacija.

Taip pat remiami lietuviai dailininkai. Dabar norima suorganizuoti visų mūsų jaunųjų grafikų parodą, kuri būtų parodyta visoje Amerikoje. Antras artimesnis planas yra atsikviesti dailininką Joną Rimšą iš Pietų Amerikos su jo kūrinių ir visą Šiaurės Ameriką, lietuvių ir nelietuvių, supažindinti su jo kūryba. Trečias planas yra atsikviesti, apmokant jų kelionės išlaidas, kituose žemynuose gyvenančius mūsų rašytojus ir suruošti jiems literatūrinius vakarus visose didesnėse mūsų kolonijose. Norima paskatinti ir mūsų muzikos sritį ir jai padėti. Tam yra tiriami keliai.

Žurnalo leidimas. Metmenys bus praplėsti ir padažninti, leidžiant didesnius ir mažesnius numerius. Mažesni bus skiriami aktualiesiems dalykams. Didėsiuosius redaguos dr. Vytautas Kavolis, o mažesniusios Karolis Drunga ir Algirdas T. Antanaitis.

Federacijos žinioje įsteigtas Algimanto Mackaus fondas artimesniu laiku išleis: Mackaus naują poezijos rinkinį vardu Chapel B (koplyčia, kurioje tragiškai žuvęs A. Škėma buvo pašarvotas), dvi Algirdo Landsbergio dramų, naują Henriko Nagio poezijos knygą ir naujausią Antano Gustaičio poeziją.

Naujovė lietuvių kultūriname gyvenime bus Santaros steigama stipendija kūrybai remti. Iki šiol duodamos premijos faktiškai teikia atpildą už jau atliktą darbą. Bet kaip yra su tais kūrybos dovanų turinčiais rašytojais ar kitais menininkais, kurie sunkių gyvenimo aplinkybių spaudžiami, jokių būdu fiziškai negali atsidėti lietuviškai kūrybai, -- kurių

Buenos Aires lietuvių tautinių šokių grupė Rambynas gražiai pasirodžiusi Pietų Amerikos Lietuvių Kongrese Sao Paulo mieste.

sumanyti ir galimi kūrinių neįvyksta dienos šviesos ir nepasiekia premijos teikiamosios komisijos stalo? Ar tad jie turi žūti daiguose? Taigi šiam tikslui Santara ir numato naujos rūšies stipendiją, būtent, skirti, sakysim, 2,500 dolerių kuriam kūrėjui, kad jis galėtų tam tikrą laiką, kito darbo nedirbdamas, tik kurti ir galutinai duoti baigtą turinį bei formą savo kūriniui.

Santara, pasitelkusi H. Žemėli, yra perėmusi ir Margučio radiją Chicagoje. Ji stipriai remia ir Lietuvos žurnalą.

Santarininkai taip pat talkina ir kitiems kultūrinis bei politinius darbus dirbantiems bei juos kuo galėdami remia.

Politinėje srityje norima, kad galėtų pasireikšti ir skirtingos nuomonės, bet kad, jas suderinus, būtų ieškoma naujų kelių ir našesnio veikimo, išeinant iš ligšiolinio sustingimo. Santara yra Amerikos Lietuvių

Tarybos narys. Jos vicepirmininkas, Dr. J. Valaitis, yra A.L. Tarybos vicepirmininkas. Santara nėra visa Tarybos veikla patenkinta: būtų pageidaujama didesnio gyvumo ir konkretesnių veiksmų kaip, pav., stipresnio Lietuvos parėmimo ir kt.

Santara dalyvauja ir pasaulinėje jaunomenės organizacijoje. Dabar ypač stengiamasi prieiti ir sau palankiai nuteikti naująsias Afrikos ir Azijos tautas. Tam darbu vadovauja Santaros vicepirmininkas, A. Gureckas.

Ir politinėje ir kultūrinėje srityje galima surasti progų siekti naujų kelių ir veikimui pagyvinti. Tam ieškoma gabesnių, drąsesnių ir veiklesnių žmonių. Siūlydama didesnę visokeriopam veikimui laisvę ir kūrybai palankias sąlygas sudaranti tolerancija, Santara kviečia visus, ypač jaunesniusius ir snauti dar ne-norinčius, jungtis į jos eiles.

Dabartinė organizacinė veikla. Federacija turi devynis skyrius. Stipriausi yra Chicagoje ir New Yorke: pirmasis turi 80 narių, o antrasis -- 50; po to seka Bostono ir kiti mažesni skyriai. Los Angeles bus dešim-tasis skyrius ir, kaip atrodo, netrukus pasivys New Yorką.

Pr. m. spalio mėn. išrinkta naujoji centro valdyba griežėsi greitu žygiu sulėtėjusių skyrių veiklą sužadinti. Drauge pradėtos pastangos daugiau studentų bei aukštųjų mokslus baigusiujų pritraukti. Kartu sudominami ir galimi kultūrinių darbų rėmėjai - mecenatai. Taigi Santara yra pasiryžusi verstis naujas mūsų kultūrinio ir politinio darbo vagas. Tik dabar tankina savo gretas ir laukia įsijungiant daugiau šviesių protų ir tvirtų rankų -- baigė savo įdomų pranešimą pirm. Raimundas Mieželis.

Dabartinę centro valdybą sudaro: R. Mieželis -- pirm., A. Gureckas -- vicepirm., rytų kraštams, G. Gedvila -- vicepirm., santykiams su jaunimu, dr. J. Valaitis -- vicepirm., santykiams su ALT ir kitomis bendrinėmis organizacijomis, V. Adamkavičius -- vicepirm., kultūriniais reikalais, dr. Z. Rekašius -- išdin., ir L. Vėžienė -- sekr.

LOS ANGELES SKYRIAUS VALDYBOS RINKIMAI

Po centro valdybos pirmininko pranešimo buvo išrinkta skyriaus valdyba, kuri pasiskirstė pareigomis šiaip: B. Raila, pirm.; inž. V. Vidugiris ir R. Jasiukonis, vicepirmininkai (vienas kultūriniais, antras -- politiniais reikalais); R. K. Vidžiūnienė, sekret. -- išdin.; ir M. Surkevičius, vald. narys ypatingiems reikalais. Kandidatais išrinkti: N. Railaitė, V. Plūkas ir J. Petro-nis. Du pirmieji kandidatai nutarti kooptuoti į valdybą.

Atstovais į ALT vietos skyrių išrinkti inž. B. Budginas ir R. K. Vidžiūnienė, kandidatu -- V. Plūkas. Susirinkimui pirmininkavo inž. B. Budginas.

Be garbės filisterės dr. Marijos Gimbutienės, susirinkime dalyvavo ir garbės filisterė, žymi visuomenės veikėja Alena Devenienė. Įdomu, kad retai kada vienam susibūrimui dalyvauja tiek įvairių sričių kultūrininkų: dailininkų, rašytojų, žurnalistų, aktorų, filmų specialistų, profesorų, gydytojų, inžinierių, fizikų, ekonomistų, teisininkų ir kitų. Jei Santara sugebės juos visus, skirtingų šakų ir neretai įvai-

riais klausimais skirtingų pažiūrų, suderinti ir pajungti bendram lietuviškam kultūriniam bei politiniam darbui dirbti, tai būtų naujas ir didelis laimėjimas mūsų visuomenės gyvenime.

Kiek pažengta vėžio gydyme?

Kaip greitai tikėtis išsigeibėjimo nuo vėžio ligų?

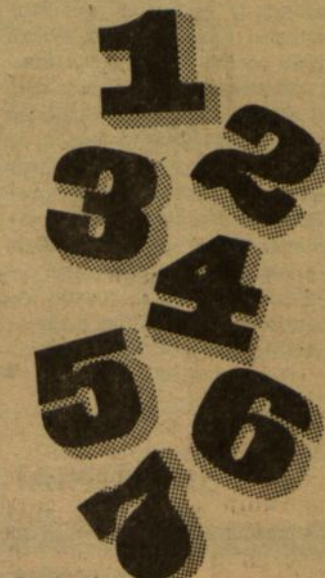
Tai nepaprastai komplikotos ligos, tačiau mokslinė pažanga, kurioje mokslininkai verčia teigti, kad galutino išgydymo galima tikėtis dar mūsų amžiuje.

Pastarųjų 25 metų bėgyje toje srityje jau atsiekta tai, kad su-rasta vaistai gimdos vėžiui gydyti. Tai pirmas tumoras, pasidavęs chemoterapijai. Buvo su-rastas būdas nustatyti uterinos vėžio celėms ankstyvoje ir iš-gydojimo stadijoje. Toje srityje mirtingumas sumažėjo 50 nuoš. 25 m. bėgyje. Dar ieškoma būdų leukemijos gydymui, bet jau da-bar pratęsiama gyvybė ta liga sergantiems.

Šimtai mokslininkų dirba il-gas valandas laboratorijose, ieš-kant naujų kelių ir priemonių vė-žio ligų gydymui. Tai liga, nuo kurios žūsta 800 Amerikos gy-ventojų į dieną.

Žmonės galvoja, kad tyrimams vykdyti yra skirta dideli fondai. Taip nėra. Daugelis užsimojimų negalima vykdyti dėl lėšų stokos.

Tai svarbu įsidėmėti ir supras-ti, kodėl balandžio mėnuo skir-iamas vėjui, kad sukelti lėšų ko-vai su vėžio ligomis. Vajų vykdo American Cancer Society, kuriai tą sunkų ir atsakingą uždavinį vykdyti padės kiekvienas savo įna-šu rinkliavos metu.

Be alert to Cancer's Seven Danger Signals

- 1. Unusual bleeding or discharge
- 2. A lump or thickening in the breast or elsewhere
- 3. A sore that does not heal
- 4. Change in bowel or bladder habits
- 5. Hoarseness or cough
- 6. Indigestion or difficulty in swallowing
- 7. Change in a wart or mole

See your doctor immediately if any of Cancer's Seven Danger Signals lasts more than two weeks.

See your doctor every year for a health checkup.

AMERICAN CANCER SOCIETY

CHICAGOS LIETUVIŲ OPERA

Verdi

REQUIEM

IR

Markaičio

VILNIAUS VARPAI

Su Chicago Simfoniniu Orkestru

Lietuvos partizanų ir visų žuvusiųjų už Tėvynės laisvę per 25 Lietuvos okupacijos metus

P A G E R B I M A S

1965 m. birželio 13 d., 3:00 val. p. p.

MCCORMICK PLACE THEATRE,

23rd & South Lake Shore Drive

Chicagoje bilietai gaunami: MARGINIUOSE, 2511 West 69th Street.

Atidaryta: kiekvieną dieną nuo 9-6 val. vak., pirmad. ir ketvirtad nuo 9-8 val. vak., sekmadieniais nuo 10-1 val. popiet.

Bilietų kainos -- 7, 6, 5, 4, 3 dol. (Nupirkti bilietai negrąžinami)

Ten gaunami ir autobusų bilietai.

Iš kitur bilietai užsakomi paštu, siunčiant kartu čekį ir sau adresuotą voką su pašto ženklu, šiuo adresu:

LITHUANIAN OPERA OF CHICAGO

6910 South Fairfield Ave., Chicago, Illinois 60629

Prašome panaudoti šią atkarpą

Siunčiu \$..... čekį už..... bil. po \$..... už bilietą.

Vardas ir Pavardė.....

Gatvė..... Miestas..... Valstybė..... Zip.....

Visus kviečia dalyvauti

CHICAGOS LIETUVIŲ OPERA

K. Donelaičio lituanistinės mokyklos Chicagoje mokinių choras, vadovaujamas V. Gutausko, mokyklos suruoštamie Vasario 16 minėjime.

MOKSLEIVIŲ DAILUSIS ŽODIS SCENOJE

Viename pokalbyje, diskutuojant jaunimo organizacijų veiklos menkėjimo klausimą, buvo padaryta tokia pastaba: perėjus vadovavimą jaunesniems, su daugeliu vietovių nutrūko susirašinėjimas dėl nepakankamo lietuvių kalbos mokėjimo raštu, o susirašinėjimą vesti anglų kalba kažkaip nepatogu. Svarstant tą reiškinį, nenoromis kyla klausimas: kiek laiko dar liko iki jaunimo organizacijų susirinkimų ir diskusijų sustabdymo dėl nepakankamo lietuvių kalbos mokėjimo ne tik raštu, bet ir žodžiu.

Lituanistinių mokyklų mokytojai nusiskundžia ateinančių lituanistinės mokyklos naujų mokinių žodyno menkumą ir, daugeliu atvejais, gerokai sužalota taršena. "Lituanistinės mokyklos veidas kitoks, negu jis buvo prieš penkis metus" -- aiškina viena mokyklos vedėja -- "lietuvių kalbos ir rašybos mokymas pareikalauja daug daugiau pastangų, o gaunami daug menkesni rezultatai." Kur ir kokių priežasčių besidairytumėm, bet negalime nesutikti su faktu, kad priaugančioje kartoje lietuvių kalbos mokėjimas kas met menkėja, nerodomas kol kas jokių tendencijų tą kryptį keisti.

Skirtingos anglų ir lietuvių kalbos žodžių tarimo technikos įtaka dėl visiems žinomų priežasčių veikia pirmosios naudai, ko pasekoje mažiau tėvų priežiūros teturį vaikai lietuviškai kalba jau su anglišku akcentu.

Lituanistinio švietimo institucijos nuolat ieško būdų ir efektyvesnių priemonių su šiuo reiškinium kovoti. Keletas lituanistinių mokyklų net specialias dailaus žodžio pamokas įsivedė, kad svetimos kalbos akcentą pašalinus, LB Chicago apygardos švietimo komisija, nuodugniai šį klausimą apsvarsčius, nutarė raginti lituanistines mokyklas į dailaus skaitymo mokymą kreipti galimai didesnę dėmesį. Gi kad paskatintus pažangą ir rezultatus parodžius platesnei visuomenei, nutarė ruošti periodines Chicago lituanistinių mokyklų moksleivių dailiojo žodžio varžybas. Varžybose norinčios dalyvauti mokyklos, be abejo, turės parinkti žaizvus konkursiniu būdu, tuo pačiu pravedamos panašias varžybas savo mokyklos ribose, kas tikėsis į naudą ir bendram švietimo lygiui. Moksleiviai, norėdami atstovauti savo mokyklai tarp mokyklinėse varžybose, turės pasi-

tempti ir daugiau pasimokinti. Varžybų programoje yra numatytas dailusis skaitymas ir deklamavimas, o patys kontestantai yra suskirstyti į grupes pagal jų amžių. Dalyvių pajėgumui nustatyti yra sudarytos specialios komisijos, į kurias įeina pedagogai, aktoriai ir tėvai. Laimėjimams atžymėti LB Chicago apygardos valdyba yra paskyrusi premijas. Dėl didelio dalyvių skaičiaus, varžybos vyks dviem etapais: kovo mėn. 28 dieną Jaunimo Centre, Chicagoje bus atrenkami finalistai, o balandžio 4 d. 3 val. po pietų ten pat bus finalinės varžybos, pažairinamos menine dalimi, kurią taip pat atliks lituanistinių mokyklų moksleiviai.

Kad mokyklos šį švietimo komisijos užsimojimą vertina teisingai, rodo ir tas faktas, kad varžybose dalyvauti užsiregistravo penkiolika lituanistinių mokyklų su apie septyniasdešimt kontestantų, kurių tarpe rasime trečios ir ketvirtos kartos lietuviukų ir priešmokyklinio am-

žiaus atstovų. Klausimas, ar tą patį padarys lietuviškoji Chicago visuomenė. Nuvilti būtų entuziastingi kontestantai, prabildami į tuščią salę, dėl ko rengėjai daugiausia ir nuogastauja. Lietuvių išlaikymo darbe visuomenės parama kaip tik labiausiai reikalinga, bet dažniausia ji būna gana šykšti. Pavyzdžiui čia gali būti kad ir visai neseniai Chicagoje gastroliavusi clevelandiške "Užburtoji Dondelė". Ši graži, vaikams skirta pasaka buvo stebima pustuštės salės jau gerokai žilsterėjusių žiūrovų. Nežinia kokią pasiteisinimą ras tie, kurie patinęjo savo nuosavus vaikus atvesti į puių ir jiems įdomų spektaklį. Jeigu surandame laiko ir sausi priekimšame Jaunimo Centro salę, sakysim, kad ir madų parodų progomis, kodėl jo nepaieškoti ir tokioms moksleivių dailiojo žodžio varžyboms ir atieiti paklausti, kaip į mus prabilis ne kas kitas, o kaip tik mūsų lietuviškosios išeivijos ateitis. (Š)

PRO MEMORIA

Čiurlionio galerijos buvusios direktijos ir L.A. Menininkų Klubų valdybos ginčui dėl Čiurlionio galerijoje sutelktų meno kūrinių spresti sudarytoji komisija savo darbą baigia šiuo Pro Memoria.

MEČYS ŠIMKUS,
teisėninkas, tiksliai,
gerai ir greitai užpildo įvairius INCOME TAX pareiškimus. Kreiptis:

ŠIMKUS REAL ESTATE
4259 South
Maplewood Ave
Chicago, Ill.
CL 4-7450
arba
YA 7-2046

**SIUNTINIAI Į LIETUVĄ —
TAIP PAT MAISTO PRODUKTAI**

Licenzijuota lietuvių įmonės, registruota
U.S. Department of Justice

**COSMOS PARCELS EXPRESS
CORP.**

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

3212 So. Halsted St. Chicago, Ill. 60608
Telef. CA 5-1864

2139 ir 2608 W. 69 St. Chicago, Ill. 60629
Telef. WA 5-2737

DIDELIS IŠPARDAVIMAS medžiagų ir kitų prekių nepaprastai pigiomis kainomis. Angl. kostiumams medžiagos, kurių kaina buvo \$18.00 dabar tik \$14.00. 100% vilnonės kostiumams medžiagos buvo \$14.00, dabar \$10.50. Medžiagos 5 kostiumams tik \$22.50.

NAUJIENA: Suknelės medžiagos — nylonas kartu su pamušalu.

Vedėjai E. ir V. ŽUKAUSKAI

" 1. Čiurlionio galeriją globojanti ir administruojanti institucija nėra galerijoje esančių meno kūrinių savininkė ir savo įstatuose ypatingai aiškiai turi suformuluoti, kam galerijoje sutelkti meno kūrinių priklausau.

2. Kadangi Čiurlionio galerijoje yra sutelktas visuomenės aukomis ir kt. lėšomis Meno Kūrinių Fondas yra skirtas Nepriklausomai Lietuvai, todėl jam globoti sudaromas specialus Globos Komitetas. Šį komitetą sudaro: Lietuvos diplomatinės tarnybos, JAV Lietuvių Bendruomenės Centro valdybos ir tėvų Jėzuitų atstovai (po vieną nuo institucijos). Jie į komitetą pakviečia realistes ir modernistes meno pakraipos du dailininkus.

3. Globos Komitetas ir Čiurlionio galerijos administracija (direkcija) vadovaujasi specialiai paruoštu statutu. Statutą paruošia Globos Komitetas, Globos Komitetas taip pat apsprendžia, kada Lietuvos padėtis bus tokia (laisva), kad jai priklausantis Meno Kūrinių Fondo turtas bus galima perduoti.

4. Globos Komitetas sudaro komisiją, kuri turi patikrinti Čiurlionio galerijoje esamus meno kūrinius ir kitą turtą bei aiškiai nustatyti, kas kam priklauso.

5. Čiurlionio galerijos finansinius išpareigojimus, padarytus ryšium su Čiurlionio galerijos inventoriaus įsigijimu, galerijos išlaikymu ir Meno Kūrinių Fondo ugdymu, o taip pat tam pačiam reikalui padarytas asmenines išlaidas, Čiurlionio galerijos administracija grąžina savininkams.

7. Buvusioji Čiurlionio galerijos direkcija šį sprendimą priėmė. L.A. Menininkų Klubų vadovybė -- atmetė.

8. Komisija laikosi nuomonės, kad ginčui užbaigti abi šalys turi priimti komisijos priimtą ir aukščiau paminėtą 6-ųjų punktų sprendimą.

Šio Pro Memoria originalą gauna Lietuvos Generalinis Konsulas dr. P. Daužvardis, nuorašus: L.A. Menininkų Klubų valdyba, buvusio Čiurlionio galerijos direkcija ir JAV LB Kultūros Fondo valdyba.

Jonas Jasaitis
Komisijos Vardu

ACEN NEWS -- mėnesinė Pavergtųjų Tautų Asamblėjos darbų apžvalga, sausio mėn. (117) nr. Redaguoja Paul Vajda. Pren. kaina metams -- 3 dol. Adm. adresas: ACEN, 29 W. 57 St., New York, N.Y.

**DABAR GERIAUSIAS
LAIKAS ĮRENGTI
TVORAS JŪSŲ NAMŲ
PUOŠNUMUI IR SEI-
MOS SAUGUMUI.**

Įrengiamie tvoras, duris, langus, stogelius, tureklus ir kitus įvairaus metalo, plastikos ir stiklo gaminius jūsų pagerinimui ir papuošimui.

**KOSTAS
BUTKUS**

Telefonai: CHICAGO

LUdlow 5-6291,

bet kuriuo laiku,

PROspect 8-2781

rytais ir vakarais.

**NAUDOKIT EAGLE STAMPS KAIP PINIGUS VIŠOSE MAY CO. KRAUTUVĖSE
KRAUTUVĖS VALANDOS: KETVIRTAD. 9:30 VAL. RYTO IKI 9 VAL. VAK.,
SKYRIUOSE: 9:30 VAL. RYTO IKI 9:30 VAL. VAK.**

MAY'S BASEMENTS

**SPECIALUS PIRKINYS!
PAŽANGŲ FASONAI!**

"SKIMMERS"

**iš gyvo dirbt. šilko
švieži kaip pavasaris**

6⁹⁹

Panelių dydžiai
10 iki 20
pusdydžiai
12½ iki 22½

A. juosta A-linija su uždanga ir užtraukimu. Aukšinių ar mėlynų spalvų.

B. Tropikinės spalvos su sparnuota apykakle, lenkymuisi pritaikytu iškirpimu. Žalių ir ružavų ar aukšinių ir mėlynų spalvų.

Koks spalvingumas, laisvas būdas pasveikinti pavasariui... gyvas dirbt. šilkas, skalbiamas ir saulės išbučiuotų spalvų.

RĖSIO PANELIŲ IR PŪNIŲ SUKNELES, VIŠOSE 5 KRAUTUVĖSE

Priimami užsakymai paštu ir telefonu... Skambinkit CH 1-3070

Pirkiniai už 3.01 ir daugiau pristatomi nemokamai 75 mylių Clevelando apylinkėje

MAY'S PARKADE PARK, CLEVELANDO CENTRE

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• **DLK Birutės Draugijos** Clevelando skyriaus valdyba praneša maloniai visuomenės žiniai, ypač šeimininkėms, kad kovo 28 d., sekmadienį, nuo 9 iki 1 val. bus pardavinėjami jų pačių namų gamybos kepsniai šv. Jurgio parapijos salėje. Pelnas skiriamas parapijos naudai.

• **Aldona ir Vincas Juodvalkiai** šiuo metu atostogauja Bahamos salose. Į Clevelandą grįžta ateinančią savaitę.

• **Iz. ir A. Jonačiai** ir **J. ir E. Petkevičiai** kovo 23 d. išvyko ilgesnėm atostogom į Floridą.

LB I-OS APYLINKĖS SUSIRINKIMAS

LB Clevelando I-os Apyl. metinis susirinkimas įvyks kovo 28 d. (sekmadienį) 12 val. Lietuvių salėje 6835 Superior Ave.

Kviečiame visus lietuvius skaitlingai dalyvauti. LB tikslai turi mums visiems rūpėti. Susirinkime galėsime pasisakyti, kas taisytina, kas pageidaujama. Būklime aktyvūs visuose mūsų tėvynės laisvės frontuose. Mūsų pavergtoje tėvynėje okupantai lietuvybę naikina, tad mes čia, laisvėje, turime ją ugdyti visu ryžtingumu ir atkaklumu.

Valdyba

• **PETRAS TAMULIONIS**, nepalstantis gerų darbų rėmėjas, jau pora metų kaip prisideda prie įvairių Ateities klubo rengimų, parūpindamas stalams padengti staltieses. Už tai jam priklauso nuoširdus ačiū.

• **Prieš atnaujindami savo draudimus**, palyginkite kainas telefonuodami **V. Giedraičiui** 944-6835 ar **Z. Obeleniui** 531-2211.

PARDUODAMAS šuniukas — prancūziškas pūdelis. 125 dol. 9 mėn. amžiaus.

Telef. 791-5738.

(35-36)

Clevelando ramovėnai pagerbė savo narį pulk. Vladą Braziulį 70 metų amžiaus sukakties proga. Nuotraukoje sukaktuvėnininkas viduryje (pirmoj eilėj) tarp ramovėnų ir svečių, dalyvavusių jo pagerbime. V. Pliodžinsko nuotrauka

VLADUI BRAZIULIUI 70 METŲ

Nemažas būrys Clevelando ramovėnų ir jų svečių praėjusį šeštadienį susirinko Lietuvių salėje pagerbti savo narį Vladą Braziulį jo 70 metų amžiaus sukakties proga.

Vladas Braziulis gimė Petra-pily 1895 m. sausio mėn. 2 d. Ten pat 1913 m. baigė šv. Kotrynos gimnaziją ir įstojo į Petrapilio universiteto humanitarinių mokslų (istorijos-filologijos) fakultetą, kuriame studijavo iki 1915 m. Tais metais teko nutraukti mokslą dėl karinės tarnybos ir 1916 m. sausio mėn. ten pat Petrapily baigė Vladimiro karo mokyklą. Netrukus buvo pasiųstas į Vakarų frontą ir tu pat metų gegužės mėn. 31 d. sunaikiai sužeistas ir dėl suželdimo jau į frontą nebeįėjo. Kilus 1917 m. rusų revoliucijai net

2 kartus buvo suimtas, bet laimingai sutapimu, paleistas ir 1919 m. sausio mėn. atsirado Vilniuje.

Prieš pirmąjį Pasaulinį karą ir, ypač, po 1905 m. revoliucijos Petrapilyje buvo gan nemaža lietuvių kolonija. Per tą laiką apie 200 lietuvių mokėsi šv. Kotrynos gimnazijoje. Gimnazijoje buvo gan gyva meninė veikla. Gyvavo mokinių orkestras, choras, dramos kuopelė. Buvo vaidinama rusų, lenkų, vokiečių ir prancūzų kalba. Gimnazijos choras pasirodavo daugiausiai su religiniais koncertais. Vl. Braziulis jau būdamas 4 kl. gimnazistu įsitraukė į meninę veiklą — dalyvavo chore ir dramos kuopelėje ir keletą kartų vaidino Moljero veikaluose prancūzų kalba, režisuojant prancūzų aktorius. Vėliau (1908 ar 1909 metais) įstojo į K. Glinskio teatro trupę, kuri, Valst. Dmos atstovo M. Yčo rūpesčiu, oficialiai buvo pavadinta Lietuvių Dramos ir Muzikos Draugija. Prasidėjus pirmajam Pasauliniam karui, K. Glinskis perėjo į caro Ermitažo teatrą, o Braziulis, jau būdamas studentu, pats ėmėsi režisūros darbo, nors su K. Glinsku santykiai nenutrūko iki grįžimo į Lietuvą.

Lietuvoje su Glinsku ir Vaičkum 1919 m. pradžioje pradėjo kurti lietuvių teatrą Vilniuje, bet bolševikams ir vėliau lenkams užvaldžius Vilnį, tu pat metų gegužės mėn. su K. Glinsku trupės branduoliu persikėlė į Kauną. Kaune Braziulis buvo mobilizuotas ir paskirtas į Kauno komendantūrą pradžioje jaunesniojo karininku, etapo skirstymo punkto viršininku, komendanto padėjėju ir 1922 m. pabaigoj komendantu. Nuo 1926 m. rugpjūčio mėn. iki 1940 m. birželio mėn. 26 d. įvairiose pareigose, daugiausiai Lietuvos kariuomenės vyriausioje štabe.

Čia, rodos, turėjo baigtis Braziulio meninė veikla, nes kariuomenės tarnyba ir menas retai begali būti suderinti. Bet taip nebuvo. 1919 m. pabaigoj Kaune K. Glinskio ir kun. Bumšos iniciatyva pradėta organizuoti karių dramos mėgėjų kuopelė, Braziulis, nors ir pasilikdamas K. Glinskio dramos trupės nariu, kartu ėmėsi vadovauti šiai karių dramos mėgėjų kuopelėi. Jis ne tik vadovavo, bet ir visą laiką pats režisavo ir vaidino toje kuopelėje. Apart paties Braziulio toje karių teatro trupėje yra vaidinę laikurie mūsų žymesnieji kariaiškai ir nemažas skaičius vėlesniojo Valst. Teatro aktorių. Šioji Braziulio vadovaujama tru-

pė pasirodydavo su vaidinimais ne tik Kauno įgulos kariams, bet gastroluodavo kitose įgulose. Buvo vaidinama dramos, komedijos, operetės, ruošiami radio vaidinimai ir net filmos. Šioji veikla buvo tęsiama iki 1940 m. bolševikų okupacijos.

1928 m. Lietuvos Aidas, atsielpeidamas apie karių teatrą, rašė: "Vl. Braziulis, dirbdamas labai sunkiose sąlygose... nuolat plečia savo teatro veiklą ir yra pelnęs visuomenės ir kariuomenės simpatijų. Ir mūsų spauda jį visada palankiai pamini, pritaridama sunkiajam jo darbui, kuris yra taip naudingas tiek kariuomenei, tiek visuomenei."

(Vl. Braziulio atsiminimai apie karių teatro trupę pradėti spausdinti š. m. vasario mėn. Karyje.) Pirmosios bolševikų okupacijos metu Braziulis buvo areštuotas, laikomas kalėjime ir nuteistas 10 metų, bet, prasidėjus karui, iš kalėjimo buvo išlaisvintas.

1944 m. pasitraukė į Vakarų. Karui pasibaigus apsisusto Memmingene. Čia įsteigoje lietuvių gimnazijoje dėstė lietuvių kalbą, suorganizavo teatro trupę, vadovavo dviem choram ir dar dirbo su skautais.

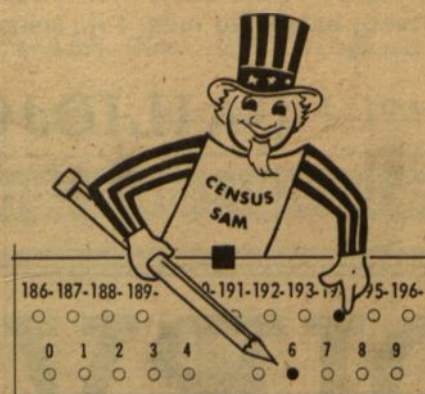
1949 m. emigravo į JAV, apsisusto Clevelande. Nors ir sunkiai dirbdamas fabrike, tuoj pradėjo organizuoti prie tuometinės Tremtinių Bendruomenės dramos studiją, kuri buvo pavadinta Vl. Braziulio dramos studija. Su šia studija Vl. Braziulis pastatė apie 10 veikalių ne tik Clevelande, bet ir Chicagoje, Detroit, Toronte, Akron, ir kitur ir prisidėjo prie įvairių organizacijų ruošiamų rengimų. Iš viso dalyvavo viešumoje apie 60 kartų. Dabar toji studija, dėl stokos prieauglio, yra kiek pakrikusi, bet ir dabar Vl. Braziulis sugeba sutelkti didesnę būrį priaugančio jaunimo, ypač vietos ramovėnų, kviečiamas kariuomenės šventės proga.

Kaip matome visas Vl. Braziulio veikimas buvo daugiausiai pašvęstas menui, nors ir karinėje tarnyboje pasiekė gan aukštą pulkininko laipsnį.

Lindime sukaktuvėnininkui išlaikyti jaunatvišką dvasią kaip iki šiol ir tęsti toliau savo pamėgtą kūrybinį darbą su mūsų priaugančiu jaunimu, tuo pačiu palaikant juose lietuvišbės dvasią.

A. P.

Nepamiršk atnaujinti prenumeratą!

SPECIALUS GYVENTOJŲ SURAŠYMAS vykdomas Clevelande iki bal. 1 d. Surašymas vykdomas paštu, todėl užpildant blankus gali kilti visa eilė klausimų ir neaiškumų. Su kiekviena surašymo forma siunčiamas ružavas lydraštis su paaiškinimais. Tačiau kils klausimui, visuomet verta paskambinti tel. 861-8250. Jei telefonu išsiaiškinti sunkiau, su savo formuliaru galite kreiptis į šiuos surašymo pagalbos centrus:

1. James Ford Rhodes High, 5100 Biddulph Avenue
2. Addison Junior High, 1725 East 79th Street
3. Rawlins Junior High, 7520 Rawlins Avenue
4. John Marshall High, 3952 West 140th Street
5. Doan Elementary, 1350 East 105th Street
6. Central Junior High, 2225 East 40th Street
7. Bolton Elementary, 2100 East 90th Street

Aukos Balfui

(Tęsinys iš Nr.33)

Po \$3: J. Andrijauskas, J. Beržinskas, B. Bernotas, J. Bružas, J. Černiauskas, P. Čyvas; A. Drasutienė, M. Eidukevičius, K. Gaizutis, J. Grigaliūnas, V. Jonkaitis, P. Jurgutavičius, P. Jocius, J. Kazlauskas, F. Klimaitis, J. Kalvaitis, J. Kunėvičius, A. Karsokas, I. Lepečka, K. Morkūnas, S. Mačys, J. Muhiolis, J. Mockus, B. Nainys, I. Puškoraitė, Z. Peckus, E. Petkevičius, V. Raulinaitis, I. Stasaitė, A. Sadauskas, J. Šarkauskas, O.V. Šamatauskas, A. Sumakaris, I. Stankevičius, H. Stasas, H. Tatarūnas, W. Tiškus, P. Vaiginis, R. Zorska, J. Žygas, Po \$2,50: J. Juodišius.

Po \$2: V. Amšiejus, A. Andrušaitis, E. Akelaitienė, D. Balčinas, M. Balys, A. Brazaitis, B. Besperaitis, M. Barniškaitė, V. Braziulis, V.N. Braziuliai, A.

Balys, V. Bacevičius, P. Butkuvienė, W. Citavičius, A. Cijunskas, J. Černiauskas, J. Čiuberis, J. Chaleckienė, Z. Dučmanas, P. Ežerskis, K. Gelažius, B. Gričius, V. Gincas, A. Gylis, I. Gatautis, S. Halaburda, I. Itomlenskis, P.O. Juškai, V. Juodis, S. Jurevičiūtė, P. Jarašūnas, A. Juodvalkienė, J. Jankus, L. Krievickas, K. Karpovich, J. Kamaitis, P. Liaukonis, J. Merkys, S. Mikalauskas, S. Masilionytė, M. Motiejūnas, F. Machies, J. Maskis, J. Naurušas, P. Naurušas, P. Neimanas, L. Nagečius, D. Nasvytis, A. Orintas, P. Puškorius, E. Pranckevičius, A. Puškorius, A. Petrauskas, A. Raguskas, P. Stempušis, J. Staškus, A. Stanekūnas, P. Šukys, K. Titas, A. Tamulis, Tiškus, E. Vainavičienė, A. Vasiliauskas, D. Vaičiūnas, B. Urbanavičius.

Po \$1: P. Bartkus, K. Bruolis, V. Balanda, G. Bendoraitis, G. Chesnes, F. Gillis, F. Gaižutis, B. Gardauskas, N. Grigonis, M. Grigonis, H. Genutis, V. Genutis, V. Jurgelis, A. Juozapaitis, A. Johansonas, A. Jankauskas, J. Jakštas, J. Kazėnas, A. Kijauskas, A. Laniauskaitė, A. Koklys, L. Leknickas, P. Liudžiuvienė, H. Mikellionis, A. Mekeša, J. Milas, M. Macijauskaitė, A. Malėnas, F. Mackus, J. Laucius, M. Nasvytis, V. Neimanas, A. Puškorienė, V. Patapas, V. Pliodžinskas, Z. Palaima, J. Pažemis, L. Šukys, U. Samsonas, M. Strimaitis, V. Šatas, M. Selius, J. Saldauskas, V. Tam, K. Tallat-Kelpša, U. Verbylaitė, A. Vedegis, H. Witonis, A. Wallis, B. Williams, Yoric, P. Zorska, A. Zitlius, M. Žilinskas. Po \$0,50: S. Bosco.

Balfo Aukų Vajaus Komitetas

J. P. MULL-MULIOLIS REALTOR

Šv. Jurgio parapijoje

Turime keletą gerų vienos ir dviejų šeimų namų. Bonna, Hecker, Addison, Cornelia ir kt. Arti gero susisiekimo, bažnyčios, mokyklos. Nebrangūs, galima pirkti su mažu įmokėjimu. Nedideli mokesčiai. Suinteresuoti skambinkite.

E. 160 — St. Clair

2 šeimų 4-4, 3 garažai. Nuoma 130 dol. mėn. \$9,500

Investavimui

4 butai. Nuoma \$240.00 mėn. \$1000 įmokėti. \$10.900

Euclid, Ohio

3 metų "split-level", 3 miegamieji, salionas, valgomasis, virtuvė, kilimai, padalintas rūsys. Arti mokyklų ir susisiekimo.

Norintieji parduoti namus skambinkit UL 1-6666.

Lietuviai bendradarbiai: Alg. Dailidė, John Lorenz ir Ant. Mikoliūnas 13229 Superior Ave. UL 1-6666

ATSIŲSTA PAMINĖTI

AIDAI, vasario mėn. (Nr. 2). Reaguoją Juozas Girnius, leidžia tėvai Pranciškonai. Šiame numeryje skaitytojas randa keletą aktualių starpsnių, kuriuose neįvengiamai ir kontraversiškų minčių, pvz. prel. M. Krupavičiaus buv. Lietuvos prezidento Aleksandro Stulginskio apžvalgoje. Lietuviškosios praeities aktualumą gvildena A. Baltinis. Įvestas naujas skyrius — Mūsų buityje, kuriame pristatomos sukaktys, mirys ir reikšmingesni lietuviškosios kultūros darbai.

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue EN 1-1763
936 East 185th St. KE 1-7770

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE
2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332
Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika
ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Imp. 3-Star FRENCH COGNAC	5th	4.59
2. Antique Bourbon Kentucky Str. Whiskey	5th	3.98
3. CANADA DRY VODKA	5th	2.98
4. Imp. French NAPOLEON Brandy	5th	3.35
5. COINTREAU Liqueur	5th	4.75
6. CHIANTI Imported Wine	5th	.98
7. Zeller SCHWARZE KATZE	5th	1.29

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

Šių metų balandžio mėn. 4 d., sekmadienį, 3 val. p. p. Chicagoje, Jaunimo Centre, 5620 So. Claremont Ave. įvyks Chicago lituanistinių mokyklų moksleivių

DAILIOJO ŽODŽIO VARŽYBOS IR MENO POPIETĖ

Programą išpildo dailiojo varžybų finalistai ir moksleivių meno ansambliai. Įėjimas auka.

VARŽYBAS RUOŠIA LB CHICAGOS APYGARDOS ŠVIETIMO KOMISIJA.

TECHNISKUS ORGANIZACINIUS DARBUS ATLIEKA LB CHICAGOS APYGARDOS VALDYBA.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Washington Post išidėjo šią nuotrauką su parašu, kad protokolo šefas Lloyd Hand (dešinėje) laike priėmimo Blair House pristato ponį Lyndon B. Johnson Lietuvos pasiuntinybės chargé d'affaires J. Kajecką ir poniją (kairėje).

• **Dirvos novelės konkur-** sui dar atsiųsta Algirdo novelė "Užsaldytos pupos" ir Banginio "Po laivu". Jau gauta visi 6 rankraščiai. Novelėms atsiųsti terminas baigiasi kovo 31 d.

Premijos įteikimas vyks Chicagoje, gegužės 8 d. Pakšto salėje.

Chicagoje. Linkime naujam neolithuanų filisteriui asmeninės laimės bei pasiekimo jo profesiniame darbe.

PABALTIEČIŲ VEIKLA OREGONE

Lietuviai, latviai ir estai, susispietę Portlando mieste, Oregono valstijoje jau dabar nutarė kreiptis į gubernatorių M. O. Hatfieldą, kad liepos mėn. pirmoji savaitė būtų paskelbta Pabaltijo savaite. Jau prieš metus gubernatorius latviams buvo pažadėjęs skelbti Latvijos savaitę, nes tuo metu ten ruošiamą didžiulę latvių dainų šventę. Bet latviai, solidarizuodami su kaimynais ir atsižvelgdami į 25 m. okupacijos sukaktį, nutarė laikytis bendrų pastangų. Tam sprendimui nemažos įtakos turėjo ir ta aplinkybė, kad ir estai ten ruošia vasaros šventę su sporto rungtynėm, tautinių dainų ir šokių koncertais.

Ta proga bendromis įngomis sutarta plačiai informuoti amerikiečių spaudą, radijo ir televiziją apie Pabaltijo valstybių likimą komunistinėje okupacijoje.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

DOVANOS, GAMINTOS SOVIETIJOJE, JOSŲ GIMINĖMS

Maurice Rifkin, Globe Parcel Service, Inc. prezidentas ir ekspertas su 35 metų praktika dovanų siuntinių versle, tik ką grįžo iš Maskvos, kur buvo prekybos reikalais.

P. Rifkinui pasisekė susitarti su Vnešposyltorgu, Sovietų organizacija, kuri tvarko dovanų siuntinių reikalus, ir toji organizacija suteikė jam išimtinąs teises Jungtinėse Valstybėse priimti ir persiųsti užsakymus Sovietų gamybos prekėms, o taip pat maisto produktams.

Tarp tų prekių yra automobiliai, motociklai, dviračiai, siuvamosios mašinos, radijo ir televizijos aparatai, elektriniai skustuvai, kilimai ir daug kitų pirmos rūšies dalykų specialiai žemomis kainomis.

Naudinga tokius daiktus dovanoti giminėms Sovietų Sąjungoje yra daugyriopai. Visų pirma, tie daiktai gaminti specialiai dovanom ir yra puikiosios kokybės. Antra, Vnešposyltorg turi tų visų daiktų didžiules atsargas sandėliuose, ir dėlto pristatymas vykdomas veiktučiuojau.

Savo kelionėje p. Rifkin apžiūrėjo tuos daiktus parodose bei sandėliuose, kur jie sukrauti, ir tie gaminiai, bei prekės padarė jam geriausią įspūdį. Jis net lankėsi kai kurių gavėjų namuose ir matė pats šaldytuvus, televizijos aparatus ir net tikrino maisto siuntinius, kuriuos užsakė jo klientai Jungtinėse Valstybėse savo giminėms Sovietų Sąjungoje.

Be to, p. Rifkin galėjo susitarti su Vnešposyltorgu, kad dabar galima užsakyti ir sutvarkyti atostogas, ar poilsį, arba gydymosi kelionę giminėms Sov. Sąjungoje, visas išlaidas apmokant čia. Kaina priklauso nuo pasirinktos vietos poilsui, ar ten suteikiamo medicininio gydymo būdo, bei atostogų ilgumo.

Susitarta dėl galimybių nupirkti modernų apartamentą giminėms Sovietų Sąjungoje. Tų susitarimų smulkmenos bus paskelbtos vėliau.

Ryšium su aukščiau minėtais susitarimais, inkorporuota nauja firma vardu Podarogifts, Inc. Pagal susitarimą su Vnešposyltorg, Podarogifts, Inc. ruošia puikias patalpas 220 Park Avenue South, New York City, kuriose bus išstatyti parodai tie jau aukščiau paminėti Sovietų gamybos daiktai, prekės, ten taip pat priims ir jiems užsakymus. Parodos patalpos dabar atnaujinamos ir puošiamos, ir, tikimasi, po mėnesio ar šešių savaičių bus įrengtos visuomenei ta paroda lankyti ir pasirinktus daiktus užsakyti.

P. Rifkin yra tos firmos prezidentas ir pats asmeniškai prižiūrės jos veiklą. Toks patarnavimas paskutiniaisiais vieneriais ar dvejiems metais buvo teikiamas Globe Parcels Service, Inc., o taip pat kelių kitų firmų, bet geresnio patarnavimo geriausios galimybės yra taip didelės, naudingumas visai visuomenei besinaudojančiai tokių dovanų pasirinkimu taip gausus, kad pasidarytų būtina įsteigti paskirą organizaciją tokiam verslui tvarkyti. (Sk.)

New Yorke (iškūrusios kredito bendrovės Litas direktorių taryba, Vidury sėdi tarybos pirm, V. Vebe- lūnas.

P A D Ė K A

Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Draugija nuoširdžiai dėkoja už aukas invalidams paremti šioms organizacijoms:

LVS "Ramovė" Clevelando skyriui — \$306.50; LVS "Ramovė" Detroito skyriui — \$82.00; LVS "Ramovė" Rochesterio skyriui — \$64.00; JAV LB Philadelphia apylinkė — \$50.00; Kunigaikštienės Birutės Karių Seimų Moterų Draugijos Chicago skyriui — \$59.00.

Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų D-jos Valdyba

TORONTO

• Verslininkų tradicinė popietė — susirinkimas

įvyks Lietuvių Namuose balandžio 4 d., 3 val. 30 min. Teisiniais nuosavybių klausimais paskaitą skaitys teisininkas A. Liūdžius. Popietės eiga yra numatoma įamžinti Verslo sąjungos sukamame filme.

Prie Verslo sąjungos neperseniausiai įsisteigė namų savininkų sekcija, kuriai vadovauja B. Saulėnas, Ig. Juzukonis ir P. Puidokas.

• ABN Kanada šiuo metu intensyviai pradėjo ruošti raudonojo teroro kilnojimą parodai, su kuria bus aplankyti svarbesnieji Kanados centrai. Anksčiau tokios parodos buvo suruoštos Toronte ir Windsore. Jose buvo panaudota atsiųsta dokumentinė medžia-

ga iš Lietuvos.

• Lietuvių Namų akcinių susirinkimas savose patalpose įvyks balandžio 11 d. Darbotvarkėje be įvairių pranešimų ir rinkimų yra numatoma aptarti visa eilė kitų aktualių klausimų.

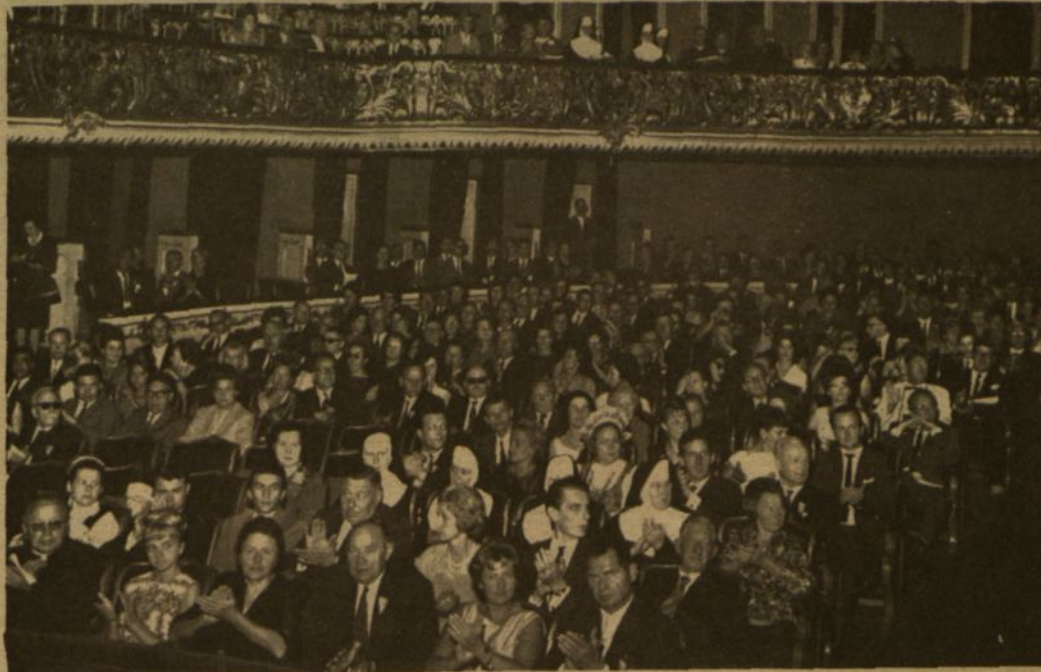
DETROIT

• LITUANUS ŽURNALUI REMTI KOMITETO nariai lanko lietuvių ieškodami prenumeratų ir aukų. Jei jūs namą aplenktų, prašome pasiūlyti auką, 21100 Fairview Dr., Dearborn Heights Mich. 48127, Lituanus vėjus vyksta visą kovo mėnesį.

• EDUARDAS KVIETYS, iš Detroito buvo pirmuoju mokiniu po pirmo semestro egzaminų Tėvų Pranciškonų vedamoje Šv. Antano gimnazijoje, Kennebunkport,

Bendras vaizdas iš Pietų Amerikos Lietuvių Kongreso atidarymo vasario 18 d. Villa Zelina gimnazijos salėje Sao Paule. Pirmoje eilėje trečias iš kairės sėdi Lietuvių Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius, vysk. Brizgys, prel. Balkūnas, prel. Albavičius, Diplomatiškos šefas S. Lozoraitis, Vilko pirm, V. Sidzikauskas.

Vasario 20 d. Sao Paulo miesto teatre įvyko iškilmingas Vasario 16 minėjimas, kurį susirinko virš 1500 asmenų. Po trumpos prel. P. Ragažinsko kalbos, kalbėjo VLIKo pirm, V. Sidzikauskas ir prof. Plinio Correa de Oliveira. Meninę programą išpildė Valadkairė, Laurinaitis, Ellers, Ambrozevičius, Sao Paulo choras ir tautinių šokių grupės iš Brazilijos ir Argentinos. Nuotraukoje publika ploja programos išpildytojams.

VALEI MROZINSKIENEI,

jos mylimai motinai Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

Birutė ir Gediminas Biskiai
ir
Elzb. Ruškienė

Brangiai motinai

Elzbietai PLEDIENEI-ZABLECKIENEI

mirus, jos dukrai su šeima

JUZEI ORANTIENEI

reiškiamo nuoširdžią užuojautą

Birutė ir Bronius Kasakačiai